



**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
SPECIALIOSIOS TYRIMO KOMISIJOS PATEIKTŲ SIŪLYMŲ PRADĖTI APKALTOS
PROCESĄ LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARIUI REMIGIJUI ŽEMAITAIČIUI
PAGRĮSTUMUI IŠTIRTI IR IŠVADAI DĖL PAGRINDO PRADĖTI APKALTOS
PROCESĄ PARENGTI**

**IŠVADA
DĖL TEIKIMO PRADĖTI APKALTOS PROCESĄ LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMO NARIUI REMIGIJUI ŽEMAITAIČIUI**

2023 m. lapkričio 6 d.
Vilnius

1. **Komisija sudaryta** Lietuvos Respublikos Seimo 2023 m. rugsėjo 19 d. nutarimu Nr. XIV-2170 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo specialiosios tyrimo komisijos pateiktų siūlymų pradėti apkaltos procesą Lietuvos Respublikos Seimo nariui Remigijui Žemaitaičiui pagrįstumui iširti ir išvadai dėl pagrindo pradėti apkaltos procesą parengti sudarymo“, 2023 m. spalio 10 d. Seimo nutarimu Nr. XIV-2190 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2023 m. rugsėjo 19 d. nutarimo Nr. XIV-2170 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo specialiosios tyrimo komisijos pateikto siūlymo pradėti apkaltos procesą Lietuvos Respublikos Seimo nariui Remigijui Žemaitaičiui pagrįstumui iširti ir išvadai dėl pagrindo pradėti apkaltos procesą parengti sudarymo“ pakeitimo“.

2. **Komisijos sudėtis:** Lietuvos Respublikos Seimo specialiosios tyrimo komisijos pateiktų siūlymų pradėti apkaltos procesą Lietuvos Respublikos Seimo nariui Remigijui Žemaitaičiui pagrįstumui iširti ir išvadai dėl pagrindo pradėti apkaltos procesą parengti (toliau – Komisija) pirmininkas Arūnas Valinskas, Komisijos pirmininko pavaduotojas Artūras Žukauskas, Komisijos nariai: Raimundas Lopata, Matas Maldeikis, Bronislovas Matelis, Andrius Navickas, nuo 2023 m. spalio 10 d. Viktoras Fiodorovas, Dovilė Šakalienė ir Tomas Tomilinas.

3. **Komisijos posėdžių datos:** 2023-09-20, 2023-09-27, 2023-10-03, 2023-10-06, 2023-10-09, 2023-10-23, 2023-10-30, 2023-11-06.

4. **Komisijos posėdžiuose dalyvavo:** Komisijos pirmininkas Arūnas Valinskas, Komisijos pirmininko pavaduotojas Artūras Žukauskas, Komisijos nariai: Viktoras Fiodorovas, Raimundas Lopata, Matas Maldeikis, Bronislovas Matelis, Andrius Navickas, Dovilė Šakalienė, Tomas Tomilinas, Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos patarėjos, aptarnaujančios Seimo komisijas, Vita Vaitekūnė ir Indrė Žukauskaitė, informaciją apie atliekamą ikiteisminį tyrimą pateikė Lietuvos Respublikos generalinė prokurorė Nida Grunskienė, apklausti ekspertai: Vilniaus universiteto

profesorius, istorikas Alfonsas Eidintas, Vytauto Didžiojo universiteto Teisės fakulteto dekanas, buvęs Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo pirmininkas Dainius Žalimas, Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto docentas, daktaras Nerijus Šepetys, Žmogaus teisių stebėjimo instituto projektų vadovė ir teisės programų koordinatorė Greta Baltikauskaitė, Žmogaus teisių stebėjimo instituto projektų vadovas Martynas Jockus, Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto profesorius, advokatas Algimantas Šindeikis, Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto Istorijos katedros mokslų daktaras Linas Venclauskas, Mykolo Romerio universiteto lektorė Rima Urbonaitė.

5. **Siūlymo pradėti apkaltos procesą esmė:** Lietuvos Respublikos Seimo narių grupės 2023 m. rugsėjo 15 d. teikime pradėti apkaltos procesą Lietuvos Respublikos Seimo nariui Remigijui Žemaitaičiui (toliau – Teikimas) nurodytos aplinkybės ir kaltinimas.

Teikimo iniciatoriai nurodė, kad „<...> yra pagrįstas pagrindas manyti, kad Seimo narys Remigijus Žemaitaitis sistemingai ir pakartotinai skleisdamas antisemitinio pobūdžio pareiškimus ir teiginius, nukreiptus prieš žydų tautą, šiurkščiai pažeidė Konstituciją ir sulaužė Seimo nario priesaiką“.

Teikimo iniciatoriai siūlo pradėti Seimo nario Remigijaus Žemaitaičio apkaltos procesą dėl šių priežasčių:

1) 2023-05-08 Seimo narys Remigijus Žemaitaitis socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje paskelbė antisemitizmo bruožų turintį įrašą: „Pasirodo be Putino dar vieni gyvuliai atsirado Pasulyje – IZRAELIS <...> Reikia tik konstatuoti, kad ši mokykla buvo pastatyta ES finansų dėka. **Po tokių įvykių, nelieka nuostabos, kodėl gimsta tokie pasakymai: Lipo žydai kopėčiom ir nukrito netyčiom. Imkit, vaikai, pagaliuką ir užmuškite tą žyduką... Kas turi dar nutikti, kad Izraelis suprastų, kad tokios provokacijos ir tokie veiksmai tik dar labiau kelia pyktį ir kartu neapykantą žydams ir jų tautai**“;

2) 2023-05-08 Seimo narys Remigijus Žemaitaitis socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje paskelbė dar vieną antisemitizmo bruožų turintį įrašą: „<...> Gal kitą kartą Izraelis numes bombą ant Palestiniečių ligoninės su prierašu susprogdinome, nes bijojome, kad jie mus puls <...> AŠ JUMS NORIU SUTEIKTI ŠANSO MIELI IZRAELIO ŽYDAI ATSPRAŠYTI PALESTINOS IR ES, UŽ JŪSŲ ŠLYKŠČIUS VEIKSMELIUS SVETIMOJE ŠALYJE Ir pasikartosiu „**Po tokių įvykių, nelieka nuostabos, kodėl gimsta tokie pasakymai: Lipo žydai kopėčiom ir nukrito netyčiom. Imkit, vaikai, pagaliuką ir užmuškite tą žyduką**“;

3) 2023-05-09 naujienų svetainėje 15min.lt buvo paskelbta, kad Remigijus Žemaitaitis išsakytų žodžių nesigaili.

4) Remigijus Žemaitaitis, kalbėdamas su naujienų portalu LRT.lt, Izraelio Valstybę vadino barbarais: „**Vienas barbaras gyvena Rusijoje, dabar, pasirodo, Izraelis yra barbarai**“. Seimo narys

anksčiau išreikštų teiginių nepaneigė ir po to, kai Izraelio ambasadorė užsiminė apie atsiprašymą. Seimo narys Remigijus Žemaitaitis ją vadino „komunistuojančia ambasadore“: „*Jei komunistuojanti ambasadorė labai jau atgailauja ir prašo atsiprašymo, tikiuosi, ta komunistuojanti ambasadorė viešai atsiprašys palestiniečių žmonių, palestiniečių vaikų už sugriautą mokyklą, kuri buvo pastatyta už mano pinigus ir už jūsų pinigus, nes tie pinigai buvo skirti iš Europos Sąjungos.*“;

5) 2023-06-13 Seimo narys Remigijus Žemaitaitis socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje, reaguodamas į Lietuvos Respublikos Ministrės Pirmininkės Ingridos Šimonytės vizitą Izraelyje, paskelbė įrašą: „*Šlykščiau mūsų Ministrę Pirmininkę I. Šimonytę ir negalėjo nepasakyti savitgalį būdama Izraelyje! I. Šimonytę „Premjerė susitiko su Izraelio prezidentu: mūsų istoriniai saitai ir šalių draugystė yra tai, kuo didžiuojamės.*“ *Šlykštu yra tai, kad I. Šimonytė tokias kvailystes kalba, kai 1944 m. birželio 3 dieną Lietuvos ŽYDAI kartu su RUSAIS IŠŽUDĖ PIRČIUPŲ KAIMĄ IR TEN GYVENUSIUS ŽMONES <...> KIEK DAR ILGAI MŪSŲ POLITIKAI TOLIAU KLAUPSIS ŽYDAMS, KURIE ŽUDĖ MŪSŲ TAUTIEČIUS, PRISIDĖJO PRIE LIETUVIŲ SEKIMŲ, KANKINIMŲ IR MŪSŲ VALSTYBĖS NAIKINIMO <...> Buvo HOLOKAUSTAS ŽYDŲ, bet dar DIDESNIS HOLOKAUSTAS LIETUVIŲ BUVO LIETUVOJE!<...>*“;

6) 2023-06-14 Seimo narys Remigijus Žemaitaitis socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje toliau skelbė antisemitinio pobūdžio pasisakymus: „*Mes Lietuvių tauta niekada neturi pamiršti žydų ir rusų, kurie labai aktyviai prisidėjo prie mūsų TAUTOS NAIKINIMO!*“;

7) Paminėtina, kad Seimo nario Remigijaus Žemaitaičio viešai išsakyti nurodyti pasisakymai ir teiginiai iššaukė ne tik mūsų visuomenės, bet ir užsienio valstybių neigiamas reakcijas. Seimo nario pareiškimus pasmerkė Izraelio, Vokietijos, JAV ir Nyderlandų ambasados bei Amerikos žydų komitetas (AJC) ir pareikalavo viešo atsiprašymo;

8) Dėl šių Seimo nario Remigijaus Žemaitaičio pasisakymų Generalinė prokuratūra pradėjo ikiteisminį tyrimą, kuris dar nėra baigtas.

9) Iš Seimo nario Remigijaus Žemaitaičio teiginių turinio ir jų sisteminio pakartotinumą darytina išvada, kad šie pasisakymai pasižymi nuolatinio neapykantos kurstymu, antisemitinių nuostatų skatinimu, priešiško kūrimu, kuris yra tiesiogiai nukreiptas prieš vieną tautinę mažumą – žydų tautą bei Izraelio Valstybę. Seimo narys R. Žemaitaitis, savo viešai paskelbtuose įrašuose iliustruodamas pasipiktinimą prieš žydų tautą, pasitelkė brutalaus antisemitinio eilėraščio citatą, pagal kurios turinį yra tiesiogiai raginamas fizinis susidorojimas su žydais. Vertintina, kad tokiais veiksmais yra formuojama atitinkama visuomenės nuomonė dėl eilėraštyje paminėtos fizinės agresijos, kuri yra nukreipta prieš žydų tautą. Iš aukščiau pateiktų Seimo nario pareiškimų turinio taip pat matyti, jog Seimo narys Remigijus Žemaitaitis nuolat ir tendencingai pasirenka atskiras temas ar įvykius, juos susieja su žydų tautybės atskirais atstovais, tačiau įvairiuose kontekstuose pabrėžia priešišumą, skleidžia iškreiptus įžeidamus pobūdžio pareiškimus prieš visą žydų tautą ar Izraelio Valstybę. Tokie

Seimo nario R. Žemaitaičio pasikartojantys ir sistemingi pasisakymai vertintini kaip turintys antisemitizmo bruožų, kuriais siekiama skatinti smurtą, priešišumą, pateisinti neapykantą prieš visą žydų tautą ir provokuojantys visuomeninę ir tautinę nesantaiką. Tokie veiksmai yra nesuderinami su Konstitucijoje įtvirtintomis vertybėmis, konstitucinėmis pareigomis, kylančiomis iš Seimo nario priesaikos ir statuso, bei su Lietuvos Respublikos interesais tarptautinių santykių srityje.

<...> Kaip minėta, Seimo narys Remigijus Žemaitaitis savo socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje sistemiškai ir pakartotinai vykdė antisemitinio pobūdžio pareiškimų sklaidą: viešai vadino Izraelio Valstybę „gyvuliais“, „barbarais“, smerkė Lietuvos Respublikos palaikomus dvišalius santykius su Izraeliu, kaltino žydų tautą esą vykdžiusią holokaustą prieš lietuvių tautą bei pakartotinai savo tekstuose citavo antisemitinio pobūdžio eilėrašį, kuriuo yra raginama imtis fizinio susidorojimo prieš žydų tautą. Be kita ko, žiniasklaidos priemonėms Seimo narys akcentavo, kad tokių savo veiksmų nesigaili.

6. Teisės aktai, kuriais atlikdama tyrimą vadovavosi Komisija:

6.1. Lietuvos Respublikos Konstitucija;

6.2. Lietuvos Respublikos Seimo statutas;

6.3. Valstybės politikų elgesio kodeksas;

6.4. Lietuvos Respublikos Seimo laikinųjų tyrimo komisijų įstatymas;

6.5. Lietuvos Respublikos Seimo 2023 m. rugsėjo 19 d. nutarimas Nr. XIV-2170 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo specialiosios tyrimo komisijos pateiktų siūlymų pradėti apkaltos procesą Lietuvos Respublikos Seimo nariui Remigijui Žemaitaičiui pagrįstumui ištirti ir išvadai dėl pagrindo pradėti apkaltos procesą parengti sudarymo“;

6.6. 2023 m. spalio 10 d. Seimo nutarimu Nr. XIV-2190 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2023 m. rugsėjo 19 d. nutarimo Nr. XIV-2170 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo specialiosios tyrimo komisijos pateikto siūlymo pradėti apkaltos procesą Lietuvos Respublikos Seimo nariui Remigijui Žemaitaičiui pagrįstumui ištirti ir išvadai dėl pagrindo pradėti apkaltos procesą parengti sudarymo“ pakeitimo“

6.7. Komisijos 2023 m. rugsėjo 20 d. posėdyje patvirtintas Komisijos reglamentas.

7. Komisijos tyrimo rezultatai

Komisija atliko šiuos tyrimo veiksmus:

2023 m. rugsėjo 27 d. apklausė ekspertus: Vilniaus universiteto profesorių, istoriką Alfonsą Eidintą, Vytauto Didžiojo universiteto Teisės fakulteto dekaną Dainių Žalimą, Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto docentą, daktarą Nerijų Šepetį, Žmogaus teisių stebėjimo instituto projektų vadovę ir teisės programų koordinatorę Gretą Baltikauskaitę, Žmogaus teisių stebėjimo instituto projektų vadovę Martyną Jockų. Šio posėdžio metu generalinė prokurorė Nida Grunskienė pateikė informaciją apie atliekamą ikiteisminį tyrimą dėl Seimo nario R. Žemaitaičio pasisakymų.

2023 m. spalio 30 d. apklausė ekspertus: Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto profesorius, advokatą Algimantą Šindeikį, Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto Istorijos katedros mokslų daktarą Liną Venclauską, Mykolo Romerio universiteto lektorę Rimą Urbonaitę.

Komisija, atlikdama tyrimą, susipažino su: Žmogaus teisių stebėjimo instituto Seimo Etikos ir procedūrų komisijai rengtomis išvadomis dėl Seimo nario R. Žemaitaičio pasisakymų, persiųstomis Komisijai 2023 m. rugsėjo 25 d.; Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2023 m. rugsėjo 26 d. raštu Nr. 17.2.-2712; Seimo Etikos ir procedūrų komisijos 2023 m. rugsėjo 26 d. raštu Nr. V-2023-14447; 2023 m. spalio 26 d. Seimo kanceliarijos Teisės departamento raštu Nr. V-2023-16286; 2023 m. spalio 31 d. Vytauto Didžiojo universiteto Teisės fakulteto raštu Nr. TF-SR-11; 2023 m. spalio 31 d. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo raštu Nr. 01-02-230.

Komisija tyrimo metu atliko kitus Seimo statuto trisdešimt aštuntajame skirsnyje numatytus veiksmus.

7.1. Komisija nustatė:

Komisija, išklausiusi liudijimus, išnagrinėjusi gautą medžiagą ir kitą informaciją, nustatė šiuos kaltinimą pagrindžiančius epizodus:

7.1.1. Išrinktas Seimo narys R. Žemaitaitis Seimo 2020 m. lapkričio 13 d. posėdyje nustatyta tvarka prisiekė būti ištikimas Lietuvos Respublikai; prisiekė gerbti ir vykdyti jos Konstituciją ir įstatymus, saugoti jos žemių vientisumą; prisiekė visomis išgalėmis stiprinti Lietuvos nepriklausomybę, sąžiningai tarnauti Tėvynei, demokratijai, Lietuvos žmonių gerovei.

7.1.2. 2023 m. rugsėjo 27 d. Komisijos posėdyje buvo apklausti ekspertai:

7.1.2.1. Alfonsas Eidintas, vertindamas Seimo nario R. Žemaitaičio įrašus ir pasisakymus, nurodė (kalba netaisyta): „yra tokia judobolševizmo dvasia, tą idėją nešė naciai į Lietuvą ir kai kur jina sėkmingai prigijo, nes ten apeliuojama, kad visi žydai rusai buvo komunistai, kad jų palikuonys yra dabar tokie pat, apeliuoja į Stalino režimą ir „žydų bei rusų nusikalstamų veiksmų vienybę prieš lietuvius“; „Pareiškimuose Seimo narys sumenkina Holokausto tragediją, be įrodymų teigdamas, kad lietuvių naikinimas sovietmečiu buvo didesnis genocidas negu žydų, cituoju: „Buvo holokaustas žydų, bet dar didesnis holokaustas lietuvių buvo Lietuvoje“. Jo šie pareiškimai neskatina, nedidina Lietuvos piliečių lygių prieš įstatymus vienovės ir jų interesų vienodumo, o skirsto, jau skirsto į mes ir jie, mus ir kitus <...>. Dabar R. Žemaitaičio pareiškimuose antisemitizmas atpažįstamas, kai žydus kaip tautą kaltina, kad žydai yra atsakingi už tikrą ar tariamą atskiro žydo ar žydų grupės padarytą nusizengimą, pavyzdžiui, keršto atvejus jis pamini. Seniai jau irgi skambėjusioje sovietinių partizanų akcijoje prieš Kaniūkų kaimo gyventojus, priminsiu, kad vienas prokuroras kėlė bylą dviem sovietiniams partizanams I. Aradui ir F. Brancovskajai už dalyvavimą, tariamą dalyvavimą Kaniūkų

byloje. Problema buvo, kad I. Aradas, Izraelio kariuomenės generolas, buvo Lietuvos Prezidento sudarytos Komisijos nacių ir sovietų nusikaltimams tirti narys. Jis pasipiktinęs išėjo. Komisijos veikla buvo paralyžiuota, o baigėsi viskas tuo, kad byla kažkaip sustojo, o F. Brancovskajai Lietuvos Prezidentė D. Grybauskaitė suteikė labai aukštą valstybinį apdovanojimą – ordiną.“ „<...> kaip lietuvis jis piktinasi, kad lietuviai neva įvardijami kaip žydšaudžių tauta (cituuju): „Ar toliau mus žemins ir vadins žydšaudžių tauta?“, nepateikdamas tokių apkaltinimų ar organizacijų pavadinimų.“ „<...> apskritai atrodo, jog Seimo narys R. Žemaitaitis neturi daug istorinių žinių apie sudėtingą to meto istoriją, pavyzdžiui, jis labai suabsoliutina birželio 14 dienos trėmimus, teigia, kad birželio 14-oji turi būti minima kaip lietuvių tautos holokausto diena, bet nemini, kad tą dieną sovietai ištrėmė ne tik lietuvius, bet ir Lietuvos žydus, santykinai žydų procentas buvo didesnis negu lietuvių.“

Atsakydamas į Komisijos nario A. Žukausko klausimą: „<...> dėl Pirčiupių tragedijos ar yra abejonių, kas ten buvo vykdytojas?“ A. Eidintas pasakė: „Na, tai čia jau abejonių nėra, buvo sovietinių partizanų ataka, keršijo kaimui, kuris nedavė maisto, tai yra, suprantate, karo atveju kare būna civilių aukų ir nieko čia nepakeisi. Tai suabsoliutinti vieną kaimą... Buvo ir daugiau tų kaimų, kodėl tiktai apie vieną kalbama? Buvo masinis žydų žudymas prie miestų, prie miestelių. Apie tai, deja, pas jį nėra.“

2023 m. spalio 6 d. Komisijos posėdyje A. Eidintas patikslino, kad 2023 m. rugsėjo 27 d. kalbėjo apie Kaniūkų kaimą.

7.1.2.2. Dainius Žalimas, vertindamas Seimo nario R. Žemaitaičio įrašus ir pasisakymus, nurodė (kalba netaisyta): „Aš manau, kad Seimo nario R. Žemaitaičio pasisakymuose, bent jau tuose, kuriuos skaičiau (aišku, aš dabar jų atmintinai visų neatsimenu), tikrai yra antisemitinio pobūdžio pasisakymai. Antisemitizmas apima, be abejo, ir Holokausto neigimą, ir šiurkštų menkinimą, ir žydų kaip kolektyvinės kaltės subjekto deklaravimą. Visa tai jo šitose kalbose yra kalbant apie tai, kad žydai, kaip tokie, yra atsakingi už nusikaltimus prieš lietuvius. Be abejo, kur aš matau Holokausto neigimą arba bent jau šiurkštų menkinimą, kada mėginama lyginti nesulyginamus dalykus. Aš turiu omeny, kalbama apie lietuvių Holokaustą, čia ne apie žydų Holokaustą reikia kalbėti. <...> Dabar antisemitizmas, mano požiūriu, savaime reiškia nacionalinės, religinės ir panašios neapykantos kurstymą, nes toks iš esmės ir yra jo tikslas. <...> skleidžiant antisemitines idėjas, kurios yra kartu ir rasinės, ir tautinės neapykantos kurstymas, aš manau, čia yra neabejotina, kad taip yra pažeidžiamos žmogaus teisės, be abejo, aš visų pirma turiu omenyje asmenų, priklausančių atitinkamoms tautinėms, religinėms mažumoms, menkinamas tų žmonių orumas, dėl to man irgi... lygiateisiškumo principas, be abejo, pažeidžiamas, nes skatinama diskriminacija. Kita vertus, ar tuo menkinamas Seimo, kaip tautos atstovybės, autoritetas <...>.“ D. Žalimas atkreipė dėmesį į Seimo nario R. Žemaitaičio išsilavinimą: „Preziumuotina, kad tokio išsilavinimo žmogus turi turėti minimalių žinių tiek apie genocidą, tiek apie Holokaustą, tiek apie draudžiamą rasinės, tautinės ir panašios neapykantos

kurstymą, aš manau, taip pat ir minimalių žinių netgi apie tai, ką reiškia toks veiksmų pobūdis ir jų turinys.“ D. Žalimo nuomone, antisemitinių pasisakymų negalima vertinti kitaip, o tik kaip šiurkštų Konstitucijos pažeidimą ir Seimo nario priesaikos sulaužymą: „Vis dėlto pasisakymai Seime neleidžia pažeidinėti Konstitucijos ir tai labai aiškus Seimo nario mandato elementas. Seimo narys nėra laisvas mandato prasme, jis turi laikytis Konstitucijos ir negali daryti šiurkščių Konstitucijos pažeidimų. <...> Aš manau, konstitucinė reikšmė yra visiškai savarankiška, apima ir tokius veiksmus, kad Seimo narys, be abejo, turėtų būti atsakingas už rasinės, tautinės ir panašios neapykantos kurstymą, įskaitant antisemitines idėjas, jų skleidimą.“

Atsakydamas į Komisijos nario B. Matelio klausimą: „<...> ar yra kokie nors teisiniai dokumentai, kurie yra ratifikuoti taip pat ir Lietuvoje, kurie apibrėžia antisemitizmo sąvoką?“, D. Žalimas pasakė: „Yra galbūt bendrieji teisiniai dokumentai, kurie apibrėžia, kas yra rasinė, tautinė, religinė neapykanta. <...> apima ir Holokausto neigimą, ir šiurkštų menkinimą, ir žydų kolektyvinės kaltės akcentavimą. Manau, kad to visiškai pakanka.“

Toliau kalbėdamas D. Žalimas teigė: „Aš net neturiu abejonių, kad tautinės, rasinės ir panašios, religinės neapykantos ir socialinės, kuri ten įvardinta, kurstymas yra kartu nesuderinamas su pliuralistinės demokratijos reikalavimais, nes griaua patį demokratijos pagrindą kaip tokį.“

7.1.2.3. Apklaustas ekspertas Nerijus Šepetys pasisakė: „<...> man atrodo, čia ne tiek pats antisemitizmas labai svarbus, kiek būtent priešiškus tautai, kuri suvokiama kaip rasė ir kaip socialinė grupė, ir kaip religinė grupė. <...> Vienas dalykas, dėl kurio būtų labai sudėtinga apkaltinti, yra aiškiai išanalizuoti dalykai, išgalvojami nusikaltimai. Kaip dabar šitai interpretuoti? Mums dabar bepigiu svarstyti, kad jeigu sakoma žydų padarytas holokaustas prieš lietuvių tautą, kas tai yra? Ar tai yra menkinimas tikro Holokausto? Mums čia lengva. O kai būtų teismo procesas, kaip prokurorui šitai įrodyti, kad čia yra šiurkštus menkinimas? Kalbama apie nebūtą dalyką. Ar nebūtų dalykų sakymas ką nors šiurkščiai žeidžia ir menkina? <...> Bet grynai politiškai žiūrint, tokiais pasisakymais, kai suveliamas faktas, bendra politinė išvada, dalykai, nuolatos kalbama apie tautą naudojant tą nacionalsocialistinę retoriką, akivaizdžiai mes matome, kaip šiuo atveju fiziškai auga žmonių emocijos – susiskaldymas, susipriešinimas. <...> mes turime Lietuvoje tokį naują tautinės ir rasinės neapykantos kurstymą, kuris daromas sistemingai ir planingai. Man atrodo, niekas iki šiol to nebandė daryti. Ir aš tikrai nemanau, kad čia kokie nors įsitikinimai už to slypi ar koks nors antisemitizmas, ar ten neigimas Holokausto, aš manau, tie dalykai gerbiama R. Žemaitaičiui neįdomūs. Jeigu jie būtų įdomūs, jis anksčiau būtų apie tai kalbėjęs. Čia yra tiesiog noras žaisti tautinio priešiško jausmais, paversti jį rasiniu, socialiniu. <...> Vienintelis dalykas aišku, kad tyčia žmogus tai daro, nes kai jo paklausi pakomentuoti, jis toliau tą tęsia. Iš to, kad žmogus paprašytas pakomentuoti neatsiprašo, nesako, jūs čia mane ne taip supratote, o toliau vartoja tą pačią retoriką, tai rodo, kad jis tai daro sąmoningai ir nuosekliai. Sąmoningumą ir nuoseklumą tikrai nesunku

pamatyti, nes daugkartinis ir toks nesitraukiantis kartojimas. <...> Čia gal net įdomesnis dalykas išlenda, kai tu sakai, kad lietuvių tautai žydai surengė holokaustą, aiškiai apeliuojant, ir ten dar yra kontekstas, kad čia kalbama apie komunistinio laikotarpio veiksmus, tai šiuo atveju yra šiurkščiai menkinami ar neigiami komunistiniai nusikaltimai. <...> Norėdamas, žodžiu, ką nors tokio pasakyti apie žydus, jisai ne tik nacių nusikaltimus šiurkščiai menkina, bet visiškai akivaizdžiai neigia tuos komunistinius nusikaltimus.“

Komisijos pirmininkas A. Valinskas paklausė: „Turbūt galima taip bent jau iš dalies apibendrinti, kad tai nėra tiek nuoširdžių įsitikinimų reiškinys, kiek tautinės, rasinės, religinės neapykantos kurstymas, sąmoningas, nuolatinis, siekiant...“. N. Šepetys atsakė: „Siekiant politinės naudos, taip, taip“ (ištrauka iš 2023 m. rugsėjo 27 d. Komisijos posėdžio stenogramos).

7.1.2.4. Apklausta ekspertė G. Baltikauskaitė nurodė (kalba netaisyta): „<...> mes laikomės išsakytos pozicijos, kad mintys yra antisemitinės ir gali būti pripažintos neapykantos kalba, nes Seimo narys R. Žemaitaitis sistemiškai ir ne kartą panaudojo žydų bendruomenei apibūdinti epitetus, žeminančius ir įžeidžiančius, taip pat jie gali būti laikomi ir išjuokiančiais. Cituodami turime omenyje tokius pasakymus kaip žydų bendruomenės prilyginimas barbarams, gyvuliams, viešas skelbimas ir pateisinimas tokių antisemitinių pasakymų kaip „imkit, vaikai, pagaliuką ir užmuškite tą žyduką“. Čia aiškiai matomos antisemitinės retorikos išraiškos. Taip pat pažymime, kad Seimo narys R. Žemaitaitis vadina žydų bendruomenę porūšiu, tai yra nužemintas ir diskriminuojantis epitetas, skatinantis neapykantą, skaldantis visuomenę, kurioje turėtų būti užtikrintos vienodos teisės ir pagarba visiems. Toks epitetas, atsižvelgiant į skaudžią istorinę patirtį, rodo, kad žydų bendruomenės atskyrimas, jos laikymas atskira dalimi yra itin neigiamas ir žalingas pasekmes atnešantis procesas. Europos Žmogaus Teisių Teismas yra išaiškinęs, kad greta pasisakymo konteksto ir turinio būtina įvertinti ir pasisakymo autoriaus asmenybę. Šiuo atveju pasisakymą išreiškė Seimo narys, jis yra visuomenės išrinktas atstovas, atstovauja savo rinkėjams ir gina jų interesus, bet vis tiek skleidžia netoleranciją ir skatina tokią retoriką. Dėl tokios informacijos nukenčia ne tik tam tikra asmenų grupė, bet ir visuomenė, kurioje įsivyrąja nesaugumo atmosfera, priešiškos nuotaikos. Svarbu pažymėti, kad Europos Žmogaus Teisių Teismas gegužę priėmė sprendimą, kad asmenys gali būti atsakingi ne tik už savo komentarus socialiniuose tinkluose, bet ir už tuos, ką ant jų sienos komentuoja kiti. Kadangi visi pranešimai buvo paskelbti viešai, tai gana akivaizdu, kad komentaruose susidaro tokia terpė, kurioje sklinda tokia antisemitinė retorika. <...> Tarptautinis Holokausto atminties aljansas, prie jo Lietuva prisijungė 2018 metais, yra pateikęs šiuolaikinio antisemitizmo apraiškų viešajame gyvenime pavyzdžių sąrašą. Keletas tokių pavyzdžių yra kaip žydų tautos apkaltinimas, kad jie yra atsakingi už realius ar įsivaizduojamus nusikaltimus, padarytus vieno žydo asmens ar grupės, ar net už veiksmus, kuriuos padarė ne žydai. Kitas pavyzdys, kuris atitiktų R. Žemaitaičio situaciją, yra žydų laikymas kolektyviai atsakingais už Izraelio Valstybės veiksmus. Tai toks skatinimas taikyti

kolektyvinę atsakomybę už visą žydų tautą, už tai, ką padarė Izraelio politika ar panašiai, yra antisemitinis.“

7.1.2.5. M. Jockus, pasisakydamas apie Seimo nario R. Žemaitaičio įrašus ir pasisakymus viešojoje erdvėje, nurodė (kalba netaisyta): „Antisemitizmas savaime yra neapykantos kalba, o neapykantos kalbos išraiška ir skatinimas iš asmens, kuris yra viešas politikas, yra pavojingas populistinis įrankis, kuris gali turėti labai destruktivias pasekmes visuomenėje. Taip pat tam tikruose kai kuriuose pasisakymuose įžvelgiamas istorijos revizionizmas taip pat yra pavojingas įrankis, nes jis gali skatinti pyktį tam tikruose visuomenės sluoksniuose ir gali skatinti kerštingą emociją kam nors. Galbūt paties asmens, kuris atlieka pasisakymą, nėra skatinama, numatoma, tačiau niekada negalima atmesti galimybės, kad tokio pykčio ir keršto kurstymas gali visuomenėje pasireikšti kažkokiais fiziniais išpuoliais kitų žmonių, kurie, pasiskaitę šiuos viešo asmens pasisakymus, gali priimti juos kaip tiesą ir savo pyktį išreikšti tada jau ne tik neapykantos kalba, bet kitokiais fiziniais smurtinės neapykantos nusikaltimais. <...> asmens atsakomybė auga dėl to, kad jis yra viešas asmuo ir kad jis yra matomas ir sekamas daugybės galbūt sekėjų jo socmedijos paskyroje, taip pat gali būti laikomas kaip autoritetingas faktų žinotojas dėl to, kad jis yra Seimo, valstybės parlamento, narys.“ „<...> saviraiškos teisė yra iki tokio lygio, kol jinai pažeidžia kitų asmenų teises arba kelia pavojų kitų asmenų buvimui.“

2023 m. spalio 30 d. posėdyje buvo apklausti ekspertai:

7.1.2.6. apklaustasis ekspertas Algimantas Šindeikis nurodė: „<...> padalinčiau tuos pasisakymus gal į dvi grupes. Viena grupė – tokie pasisakymai, kurie, mano vertinimu, galėtų būti priskirti kaip Seimo nario, parlamentaro saviraiškos laisvė. Iš tikrųjų jis apie tam tikrus dalykus turi teisę diskutuoti, viešai išsakyti savo poziciją. Ta pasisakymo dalis, kurią vertinčiau, kad vis dėlto balansuoja ant tos skirtingos vertybės, būtent parlamentaro teisė viešai išsakyti savo poziciją ir taip pat kitų asmenų teises šituo atveju, matyti, žydų tautos teisė ir žydų bendruomenės, gyvenančios Lietuvoje, teisė nebūti kurstomai prieš juos tokiais pasisakymais. Ta pasisakymo dalis, kuri susijusi yra su mokyklų griovimu Palestinoje, būtent tokia, kokia yra pasakyta apie tai, kad tos mokyklos yra griauamos, kadangi tie faktai turi pagrindą, tokie faktai buvo, nesigilinant į tas priežastis. Tai šituo atveju tie naratyvai, kurie yra pasakojami apie tai, kad smerkiama yra Izraelio valstybė dėl to, kad tos mokyklos yra griauamos, aš manyčiau, kad tai galėtų būti priskirta parlamentaro saviraiškos laisvei ir apie tai galėtų būti pasisakoma ir kalbama, ir gal galėtų būti neigiamai vertinami tokie dalykai. Tokios teisės nematyčiau šituo atveju pažeidimo nei Konstitucijos, nei Baudžiamojo kodekso 122 straipsnio 2 dalies, tai yra kurstymo prieš tautinę grupę. <...> Toliau frazė, susijusi su tais istoriniais naratyvais, kad žydai žudė mūsų tautiečius, prisidėjo prie lietuvių sekimų, kankinimų ir mūsų valstybės naikinimo. Būtent taip, kaip pabrėžia parlamentaras, tai įvardindamas žydų tautybę, nenurodydamas konkrečių asmenų, istoriškai yra duomenų, kad buvo tos tautybės tenai žmonių, kurie

dalyvavo tuose nusikaltimuose, tačiau šiuo atveju tokio skirtumo nepadarė parlamentaras, jį kaltina visą žydų tautą. <...> priminsiu Konstitucijos 25 straipsnio 4 dalį. Joje yra įvardinta *expressis verbis*, kad laisvė reikšti įsitikinimus ir skleisti informaciją yra nesuderinama su nusikalstamais veiksmais, tai yra tautinės, *inter alia* kitų dalykų, neapykantos kurstymu. Gerbiama komisija, tai komisijai yra žinoma, Baudžiamojo kodekso 170 straipsnio 2 dalyje yra įgyvendinta šita Konstitucijos norma, būtent numatant baudžiamąją atsakomybę ir ją įvardinant kaip nusikaltimą. <...> jau egzistuoja tiek Lietuvos teismų praktika, tiek Strasbūro Žmogaus Teisių Teismo praktika, kurioje aiškiai yra konstatuojama, kad tokie naratyvai, kaltinant visą tautą, yra priskiriami prie neapykantos kalbos. Tokiu atveju, matyt, yra pagrindas komisijai teigti, bandžiau pareikšti savo nuomonę, kad šiuo atveju vis dėlto yra Konstitucijos pažeidimas ir kartu priesaikos pažeidimas. <...> Vis dėlto tais atvejais, kai Konstitucijoje yra įvardinti nusikaltimai konkretūs *expressis verbis*, o tas nusikaltimas yra įvardintas, būtent tautinės neapykantos kurstymas, tokiu atveju, manyčiau, nėra didelio pasirinkimo nei komisijai, nei Seimui *in corpore*, nei šiuo atveju Konstituciniam Teismui nevertinti tokio pažeidimo kaip šiurkštaus Konstitucijos pažeidimo, būtent tas atvejis toksai yra. <...> Ar turi būti antras požymis tos tautinės neapykantos kurstymo, tai yra turi būti raginimas susidoroti su tais asmenimis. Strasbūro Žmogaus Teismas kategoriškai nesutinka su tuo, kad turėtų būti tuose naratyvuose raginimas susidoroti. Teismo pozicija yra, kad užtenka to, kad yra pasisakoma prieš tautinę grupę, apkaltinant ją visą tam tikrais nusikaltimais. Taigi, tokia teismų praktika, kuri reikalauja didesnio, aukštesnio baudžiamosios teisės slenksčio, Lietuvos teismų praktikoje yra sukritikuota ir pripažinta kaip prieštaraujanti Konvencijos 13 straipsniui, tai yra visų asmenų lygybės prieš įstatymą principui.“

7.1.2.7. Apklaustasis ekspertas Linas Venclaukas teigė: „<...> Bet iš principo ta pozicija yra antisemitinė, sakykime, tas liaudies folkloras, taip, vienas akcentas. Antras akcentas vėl žydų ir rusų tautybių *in corpore*, bendrai kaltinimas nusikaltimais prieš Lietuvos valstybingumą, prieš lietuvių tautą išskiriant, labai apibendrintai pasakant ir čia jau einant į tą vėlgį, viena vertus, pozicijos pasakymą lyg ir turint tam teisę, kita vertus, į visišką ir istorinių faktų niveliavimą, ir sąvokų niveliavimą, nes jau savo „Feisbuko“ pasisakymuose R. Žemaitaitis kalba ir apie lietuvių tautos holokaustą, o holokaustas šiaip jau siejamas su žydų tautos tragedija. <...> Faktiškai aš suprasčiau, kad čia yra tam tikras galbūt potencialios auditorijos pasirinkimas ir naudojimas tos retorikos prisidengia tariamais tokiais pozityviais dalykais: štai istorijos teisingumą jį gina, štai jis gina lietuvių tautos praeities tam tikras traumas. Bet taip pat svarbu atsižvelgti ir į retoriką arba komunikacinį kontekstą. Ir šiuo atveju vėl, kas buvo prieš tai irgi išryškinta, tai yra sistemingas kartojimas, tai yra grįžimas. Tai nebuvo koks nors vienas paskelbimas. <...> Vėl, jeigu mes žiūrime į visuomenės sąrangą, vis tiek turėtume turėti mintyje ir tą autoriteto arba moralumo faktorių. Seimo narys visgi yra tam tikra pavyzdinė pozicija. Ir štai jeigu, sakykime, iš aukščiausio lygmens sklinda

šita antisemitinė retorika ir jeigu į ją niekaip nėra reaguojama, vadinasi, o kodėl gi negalima kažkaip taip elgtis. Lygiai taip pat kaip „ Hamas“ užpuolus Izraelį, dabar vėl per tą komunikaciją bent jau ryškėja, kad iš paimtų, pagrobtų įkaitų ne visus įvardytus įkaitus turi „ Hamas“. Tai vėl sukuria tam tikrą terpę, kuomet dėl įvairiausių motyvacijų kažkas galėjo tiesiog pagrobti nekaltus Izraelio ir kitų šalių piliečius. Jeigu į tą antisemitinę retoriką nereaguojama, ji nebaudžiama, tai gali tapti tam tikra norma sakant, vėl viską suvedant tik į savo asmeninės nuomonės reiškimą. <...> Tas antisemitinis diskursas arba antisemitinė retorika gana sena, kaltinant žydus įvairiausiais dalykais, ir gal istoriškai, paprastai mes, istorikai, vadiname dviejų genocidų teorija, vėl pagal nutylėjimą galėtume sakyti, kad holokaustas Lietuvoje galėtų būti pateisintas dėl to, kad, girdi, žydai pradėjo pirmieji per pirmą sovietinę okupaciją, ir trėmimai. Ir vėl R. Žemaitaitis mini tą trėmimų faktorių 1941 metų birželio mėnesį, cituoja selektyviai tam tikrus šaltinius arba istorikų darbus, bet visiškai nekalba, kad ir žydai lygiai taip pat buvo tremiami, ir kitų tautybių Lietuvos piliečiai. <...> Iš tikrųjų ta komunikacija yra gana tokia sujaukta, suvelta, kur reikia padirbėti, bet atlikus analizę akivaizdu, kad ir antisemitinis, ir antiizraelietiškas diskursas čia yra matomi. Vėl tas folklorinis eilėraštas gali būti nurašomas tiesiog kaip tam tikra antisemitinė tradicija. Kita vertus, turint omenyje kontekstą, žinome, kaip jisai baigėsi – ir užmuškime tą žyduką, tai iš principo atviru tekstu skatinama neapykanta. Aš vėl sakau, gali išvedžioti, kad aš tik šaltinius cituoju, bet šitoje vietoje iš tikrųjų yra tokių apmąstytų, apgalvotų, bet labai akivaizdžiai prieš visuomenės grupes nukreiptų pasisakymų, pareiškimų.<...> Iš tiesų vėl tas, sakykim, folkloro pasitelkimas lyg ir legitimuoja tavo poziciją, gali maskuoti, kad ne taip galvoji, čia tiesiog citata, bet labai teisingai tas kontekstas vėl jūsų buvo įvardintas, kad sako, na, aš suprantu, dėl ko taip elgiamasi su žydais, nes maždaug jie yra blogis. Ir vėl tas sugretinimas su kariaujančia V. Putino Rusija Izraelio, vieno iš strateginių partnerių, be jokios abejonės, visos partnerystės turi ir plusų, ir minusų, gali būti kritikuojamos, bet pats konstruktyvumo elementas čia turi būti labai svarbus. Antra. Bet kokius tokius pasakymus nurašyti, kad tai nesvarbu, gal tiesiog asmeninė nuomonė ar dar kažkas, tai vėl istorija mums ne viena, ne du pavyzdžius pateikia, gal čia toks stambesnis planas mano bus pritaikytas, bet iš principo, kai tie patys naciai atėjo į valdžią ir kai A. Hitleris formavo savo, sakykim, nacistinę pasaulėžiūrą, nemaža dalis ir gana rimtų, solidžių pasaulio politikų galvojo: na, jisai juokdarys, ką jis – pajuokaus ir pasibaigs, viskas praeis. Matant, kad nepasibaigė, o tas intensyvėja, buvo padaryta antra klaida: maždaug tvarka, mes jį priimsime, vis tiek kito pasirinkimo kaip ir neturime, priimsime į savo kompaniją, o tada, būdamas tarp mūsų, jis, suprask, persiauklės, jis pasikeis, nebebus toks radikalus. Daug tokių pavyzdžių galima sutikti ir surasti. Iš principo ta greita, teisinga ir konstruktyvi reakcija mums reikalinga, nes tai iš principo, viena vertus, formuoja tam tikrus elgesio modelius. Antra vertus, vėl pats jau, sakykime, genocidas, diskriminacijos pačios schemas prasideda pirmiausia nuo žodžių. Tie žmonės turi būti dehumanizuoti, jie turi būti išskirti, padaryti kitokie, padaryti mums pavojingi ir paskui jau visiškai

kontekstualiai gali elgtis pagal susidariusią situaciją. Gali būti netgi neįsitikinęs antisemitas, kaip ir minėjau tuos pavyzdžius „Hamas“ užpuolimo metu pagrobtų žydų ir kitų pilietybių žmonių. Sako, nebūtinai visi „Hamas“ rankose esantys, bet tai buvo tam tikras pasiruošimas, tam tikri nusistatymai, tam tikri lūkesčiai. Kai tik atsiranda mažiausia spraga, tu faktiškai net ir nelabai gali kontroliuoti, kada prasprogs, kur prasprogs ir kaip tai pasidarys. Iš tikrųjų tas budėjimo režimas ir nuolatinis vertybių priminimas visko nenurašant, kad čia tikrai asmeninė nuomonė, kad čia gal aš tikrai taip pasakiau. Juo labiau, vėl grįžtant prie tam tikros tos simbolinės mūsų, sakykim, struktūros, R. Žemaitaitis yra Seimo narys, turi padėjėjų, turi galių. Jis gali užklausti, ypač kai pereina į Lietuvos istorijos niuansus ir sako, kad štai žydai kankino, žydai vykdė lietuvių holokaustą, vėlgi cituoju. Yra ir Genocido tyrimo centras. Jeigu jam kažkas neaišku, netinka, jis gali inicijuoti galų gale ir projektus, ir procesus. Jeigu jam jau atrodo rimtas, tikras interesas, jis, matyt, gali inicijuoti kokius nors tyrimus lyginamuosius, analitinius, sistemas, bet čia iš principo yra kalbėjimas tikrai, na, vėl tam, kad... turėjus savo auditoriją. Ir lengviausia retorika, labiausiai atpažįstama iš tikrųjų yra būtent ar antisemitinė, ar apskritai ksenofobinė. Tu lengviau taškų surinksi ir greičiau pritrauksi auditoriją, kuomet tu ką nors vaizduoji ir pristatai neigiamai, negu ieškosi niuansų, negu ieškosi kokio nors dialogo. Tai vėl čia toks, na, sakykime, leidžiu sau sakyti, kasdienybės populistinis arsenalas naudojamas tam, kad aš pasiekčiau kokį nors rezultatą.“

7.1.2.8. Apklaustoji ekspertė Rima Urbonaitė teigė: „Konstitucija galioja visiems Lietuvos piliečiams. Prieš įstatymą visi esame lygūs. Manau, kad ne be reikalo dar egzistuoja būtent Politikų elgesio kodeksas, kuris yra galiojantis dokumentas ir kuris politikams yra privalus. Į ką aš būtent ir norėčiau atkreipti dėmesį, kad šitame kodekse yra įtvirtinti labai, mano supratimu, svarbūs principai. Tai yra tiek teisingumo principas, kad politikas vienodai tarnauja visiems žmonėms, nepaisydamas jų tautybės, rasės, lyties, kalbos, kilmės, socialinės padėties, išsilavinimo, religinių įsitikinimų, politinių pažiūrų, amžiaus ir kitų skirtumų. Kitas dalykas, kad iš esmės turi būti, galų gale, padorumo principas ir natūralu, kad yra tam tikras deramas elgesys, kuris susijęs ir su etika. Dar kas yra labai svarbu, kad tas padorumas yra susijęs su tuo, kad tai yra svarbu, jog elgesys nekenktų ir institucijos, kurioje eina politikas pareigas, reputacijai ir autoritetui. Tai akivaizdu, kad mes tų principų čia galėtume išvardinti daugiau: ir tą pačią atsakomybę, ir nešališkumą. Natūralu, kad mes suprantame, jog politikų atsakomybė yra labai stipri ir gerokai stipresnė, nes tiesiog mes turime žmones, kurie turi Seimo nario statusą, ir jie priima įstatymus arba turi teisę balsuoti už tam tikrus įstatymus, pagal kuriuos gyvena visa valstybė. Tai tikrai tą atsakomybę aš dar kartą labai noriu akcentuoti. <...> Dabar, kas yra susiję su R. Žemaitaičio pasisakymais, tai aš norėčiau išskirti keletą dalykų. Propagandos teorija labai aiškiai sako, kad yra tam tikros technikos, kurios naudojamos prieš konkrečią žmonių grupę. Kokios tos technikos yra įvardijamos? Viena iš tų technikų yra stereotipizavimas. Ir R. Žemaitaičio pasisakymuose aš tikrai tų stereotipizavimų matau. Iš esmės mes matome

pasisakymuose tokius dalykus, kad žydai žudė lietuvius. Ir pats žydų stereotipizavimas galų gale kaip gyvulių, barbarų ir taip toliau yra matomas, nes dar yra ir pasikartojimai. Būtent antroji technika ir yra kartojimas tų pačių tam tikrų leitmotyvų, naratyvų, kaip norite, taip galite ir įvardinti, nes mes vėlgi apie lietuvių žudymą, ką, anot R. Žemaitaičio, darė žydai, girdime nuolat. Galų gale tas jau čia ne kartą minėtas, nežinau, eilėraštukas taip pat yra kartojamas sistemiškai, aš netgi sakyčiau ir drįsčiau spėti, suvokiant, kad kartojimas yra efektyvi technika ir propagandos technika. Ji labai aiškiai ir pažymima. Kitas dalykas yra priešo nurodymas. Aš irgi čia drįsčiau sakyti, kad vis dėlto mes aiškiai matome išskiriamą tam tikrą grupę, kuri būtent pateikus tam tikrus niuansus yra išskiriama kaip priešas. Jeigu tu vadini kažką barbaru arba gyvuliu, tai aš, tiesą sakant, negaliu įsivaizduoti, kad kažkas galėtų tai traktuoti kaip kažką labai pozityvaus. Dar plius yra tokie dalykai kaip, pavyzdžiui, vardų keitimas. Tai irgi galime suprasti, pavyzdžiui, holokaustas, kuris kaip terminas yra taikomas tik žydams, perduodamas, natūralu, jau lietuvių holokaustui. Holokaustui, kas kaip terminas net negali egzistuoti. Dar, aišku, yra naudojami įvairūs tokie blizgūs vadinamieji apibendrinimai iš propagandos technikos, naudojamas etikečių klįjavimas ir naudojamos paralelės. Dėl paralelių tikrai atkreipkite dėmesį, visose ir šios apkaltos priede pateiktose, vadinkime taip, iliustracijose jo pasisakymuose paralelė su Rusija visur yra. Net jeigu kalbame apie palestiniečių mokyklą, iš karto atsiranda klausimas, tada mes sakytume, kad ir per arti Rusijos sienos buvo. Visur eina paralelė irgi, manau, suvokiant, kaip mes šiuo metu reaguojame, ypač jau karo kontekste, į tą pačią Rusiją. Tai irgi labai sėkmingai naudojama. Net, sakyčiau, kartais daromi tikrai tie būtent tokie blizgūs apibendrinimai, kurie dar yra net neretai išryškunami didžiosiomis raidėmis. Pavyzdžiui, tas birželio 14 dienos jo įrašas, kuris prasideda „Lietuvos žydas A. Slavinas, kuriam“ ir jau didžiosiomis raidėmis „lietuvių žudymai, kankinimai, moterų prievartavimai, vaikų atskyrimai nuo tėvų buvo tik maloni atrakcija ir džiuginanti akimirka“. Na, tu supranti, kad tekste to nebūta, bet apibendrinimai padaryti tokie. Šiaip tai yra būtent visiškai žinomos jau labai seniai teorijoje vartojamos propagandos technikos. Jau nekalbu apie tai, kad tos žanrinės propagandos priemonės ir yra dažniausiai, beje, tie istoriniai tyrinėjimai, kaip viena iš tų priemonių, kurią dabar pasitelkia R. Žemaitaitis. Plius kas dar neretai daroma tokioje, sakyčiau, labai primityvioje politinėje komunikacijoje, kad nėra pateikiami visai pilnai šaltiniai. Dažniausiai kažkur ten labai labai toli arba nepateikiami visai, kas yra ir šiuo atveju padaryta. <...> Seimo nario statusas yra išskirtinis statusas. Lietuvos politinėje sistemoje Seimas yra pagrindinė, arba ašinė, visos sistemos institucija ir šitos institucijos reputacija yra tikrai labai svarbu. Atsakomybės kiekvieno Seimo nario, neišskiriant nė vieno, yra tikrai, manau, kad gerokai daugiau, negu dabar apskritai neretai Seimo nariai linkę patys sau tą tokią atsakomybę taikyti. Tai turbūt yra susiformavę ir dėl tos praktikos, man atrodo, kad yra tam tikras kartais nebaudžiamumo jausmas – na, tiesiog tu žinai, kad labai sunku yra priversti tave prisiimti atsakomybę. <...> Vėlgi, kas čia, manyčiau, yra svarbu, kad mes kalbame netgi ne apie tiesioginius būtent dalykus, bet šiaip netgi

mokslininkai, kurie analizuoja ir J. Gebelso, geriausiai turbūt žinomo propagandisto, principus, išskiria, kad vienas jo principų ir buvo agresijos nukreipimas nurodant neapykantos taikinius. Tai nebūtinai tu turi kažką labai konkrečiai jau raginti padaryti, bet kai tu vartoji tokius epitetus, kokius vartoja tas pats R. Žemaitaitis, kalbėdamas apie barbarus, apie gyvulius, cituodamas tuos visus eilėraštkus, nuolat sistemingai kartodamas apie tai, kad žydai žudė lietuvius, nors realių kažkokių dokumentų aš nematau arba jie yra gerokai, sakykime taip, kvestionuoti.“

7.1.3. Komisijoje gauti ir analizuoti dokumentai:

7.1.3.1. Žmogaus teisių stebėjimo institutas 2023 m. rugsėjo 25 d. persiuntė Komisijai savo išvadas, rengtas Seimo Etikos ir procedūrų komisijos prašymu.

Žmogaus teisių stebėjimo instituto 2023 m. liepos 5 d. išvadoje Nr. IS-XVIII-11 buvo vertinami Seimo nario R. Žemaitaičio 2023 m. gegužės 8 d. ir 2023 m. gegužės 9 d. įrašai socialiniame tinkle „Facebook“ ir pasisakymai viešojoje erdvėje:

„pasirodo be Putino dar vieni gyvuliai atsirado Pasaulyje — IZRAELIS <...>. Reikia tik konstatuoti, kad ši mokykla buvo pastatyta ES finansų dėka. Po tokių įvykių nelieka nuostabos, kodėl gimsta tokie pasakymai : Lipo žydas kopėčiom ir nukrito netyčiom. Imkit, vaikai, pagaliuką ir užmuškite tą žyduką...“

Kas turi dar nutikti, kad Izraelis suprastų, kad tokios provokacijos ir tokie veiksmai tik dar labiau kelia pyktį ir kartu neapykantą žydams ir jų tautai“.

„<...> Gal kitą kartą Izraelis numes bombą ant Palestiniečių ligoninės su prierašu susprogdinome, nes bijojome, kad jie mus puls <...> P. s. Nors esant Šabui žydas, net puoduko neplauna, dirbti negali <...> AŠ JUMS NORIU SUTEIKTI ŠANSO MIELI IZRAELIO ŽYDAI ATSIKARTOSIU Ir pasikartosiu „Po tokių įvykių, nelieka nuostabos, kodėl gimsta tokie pasakymai: Lipo žydas kopėčiom ir nukrito netyčiom. Imkit, vaikai, pagaliuką ir užmuškite tą žyduką“.

„Vienas barbaras gyvena Rusijoje, dabar, pasirodo, Izraelis yra barbarai“. Seimo narys R. Žemaitaitis pasisakė ir dėl Izraelio Valstybės ambasadorės Lietuvos Respublikoje: „Jei komunistuojanti ambasadorė labai jau atgailauja ir prašo atsiprašymo, tikiuosi, ta komunistuojanti ambasadorė viešai atsiprašys palestiniečių žmonių, palestiniečių vaikų už sugriautą mokyklą, kuri buvo pastatyta už mano pinigus ir už jūsų pinigus, nes tie pinigai buvo skirti iš Europos Sąjungos“.

Išvadoje teigiama: „Generalinės prokuratūros ikiteisminio tyrimo dėl neapykantos nusikaltimų ir neapykantą kurstančios kalbos atlikimo, organizavimo ir vadovavimo jam ypatumų metodinėse rekomendacijose įtvirtinta, kad „antisemitizmas – nepakantumas, priešiškus žydams, jų religinei ir etninei grupei, išankstinis nusistatymas prieš juos“. Antisemitizmas apima bet kokią neigiamą ekspresiją žydų atžvilgiu – nuo individualios neapykantos iki žiauraus šios grupės ar atskirų jos narių persekiojimo. <...> EŽTT yra pasisakęs dėl tokių žodinių išpuolių kriminalizavimo,

nurodydamas, kad neapykantos kurstymas nebūtinai reikalauja raginimo daryti tam tikrą smurtinę ar kitokią nusikalstamą veiką. Kėsinimosi į asmenis, padaryto įžeidžiant, išjuokiant ar šmeižiant tam tikras gyventojų dalis ir grupes, pakanka, kad valstybės institucijos suteiktų kovai su rasistiniais pasisakymais prioritetą neatsakingos saviraiškos laisvės, kuri pažeidžia gyventojų dalių ar grupių orumą, net saugumą, požiūriu. Šiuo atveju R. Žemaitaičio kelis kartus pavartotas išsireiškimas „imkit, vaikai, pagaliuką ir užmuškite tą žyduką“ gali būti laikomas neatsakingos saviraiškos laisvės, kuria pažeidžiamas žydų bendruomenės orumas ir saugumas, išraiška.

Seimo nario paskelbti vieši pasisakymai gali būti laikomi neapykantos kalba, kurią galima apibrėžti kaip informacijos (idėjų, nuomonių, žinomai neteisingų faktų), kuria tyčiojamasi, niekinama, skatinama neapykanta, kurstoma diskriminuoti, smurtauti, fiziškai susidoroti su žmonių grupe ar jai priklausančiu asmeniu dėl amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, neįgalumo, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimo ar pažiūrų, viešą skleidimą (žodžiu, raštu ar kita forma) <...>.

Tarptautinis Holokausto atminties aljansas (*International Holocaust Remembrance Alliance*), prie kurio Lietuva prisijungė 2018 m., yra pateikęs šiuolaikinio antisemitizmo apraiškų viešajame gyvenime, žiniasklaidoje, mokyklose, darbovietėse ir religinėje srityje pavyzdžių sąrašą, kuriame numatyta, kad vienas iš tokių veiksmų yra įsitikinimo, kad žydai yra bendrai atsakingi už Izraelio Valstybės veiksmus, skleidimas. Seimo narys R. Žemaitaitis savo pasisakymuose viešai kaltina žydų tautą kaip atsakingą už Izraelio Valstybės vykdomą politiką. Taip pat pažymėtina, jog R. Žemaitaičio išsireiškimai LRT.lt portalui vadinant žydų tautą „barbarų tauta“ yra melagingi, nužmoginantys, įkūnijantys blogį, ir tai taip pat yra apibrėžiama kaip viena antisemitizmo apraiškų.“

Žmogaus teisių stebėjimo instituto 2023 m. rugpjūčio 3 d. išvadoje Nr. IS-XVIII-13 buvo vertinami vėlesni Seimo nario R. Žemaitaičio įrašai socialiniame tinkle „Facebook“: „Mes Lietuvių tauta niekada neturi pamiršti žydų ir rusų, kurie labai aktyviai prisidėjo prie mūsų TAUTOS NAIKINIMO!

O dabar tų niekšų ir menkystų NKVD ir KGB palikuonys valdo mus“, taip pat 2023 m. birželio 13 d. „KIEK DAR ILGAI MŪSŲ POLITIKAI TOLIAU KLAUPSIS ZYDAMS, KURIE ŽUDĖ MŪSŲ TAUTIEČIUS, PRISIDĖJO PRIE LIETUVIŲ SEKIMŲ, KANKINIMŲ IR MŪSŲ VALSTYBĖS NAIKINIMO“ (šis įrašas nurodomas ir Teikime).

Šioje išvadoje teigiama: „2015 m. Europos komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija (ECRI) rekomendacijoje neapykantos kalba apibrėžta taip: „bet kokios formos asmens ar asmenų grupės menkinimo, neapykantos ar šmeižimo propagavimas, skatinimas ar kurstymas, taip pat bet koks priekabiavimas, įžeidinėjimas, neigiamų stereotipų taikymas, stigmatizacija ar grasinimas tokio asmens ar asmenų grupės atžvilgiu ir visų pirmiau minėtų raiškos būdų pateisinimas dėl rasės, odos spalvos, kilmės, tautinės ar etninės kilmės, amžiaus, negalios, kalbos, religijos ar tikėjimo, lyties,

lytinės tapatybės, seksualinės orientacijos ir kitų asmeninių savybių ar statuso. <...> R. Žemaitaitis teigia, kad 1941 m. žydų bendruomenė prisidėjo prie lietuvių tautos naikinimo, taip pat mini, kad 1944 m. birželio 3 d. Lietuvos žydai kartu su rusais išžudė Pirčiupių kaime gyvenusius žmones. Tokie teiginiai yra melagingi, neatitinkantys tikrovės duomenys. Istoriniai šaltiniai rodo, kad Pirčiupių tragediją įgyvendino SS 16-ojo pulko 3-iojo bataliono 9-oji ir 10-oji kuopos, o ne Lietuvos žydai kartu su rusais. <...> Seimo narys R. Žemaitaitis viešai kaltina žydų bendruomenę nusikaltimų žmogiškumui ir karo nusikaltimų įgyvendinimu, kas pagal Tarptautinio Holokausto atminties aljanso (Lietuva yra narė nuo 2002 m.) pateiktus pavyzdžius yra šiuolaikinio antisemitizmo apraška. <...> Tokia tyčia skleidžiama melaginga ar faktiškai neteisinga informacija gali tapti įrankiu, kuriuo siekiama nuteikti visuomenę prieš mažumas. Istorinio konteksto iškraipymas yra pavojingas įrankis, kuris leidžia asmenims, nesusipažinusiems su istorija ir pagrįstais faktais, skleisti neteisingą informaciją, kuri kelia priešiškus tam tikrai visuomenės mažumai. <...> Iškreipdamas istorinius faktus, remdamasis savo spekuliacijomis, Seimo narys R. Žemaitaitis sukuria pavojingą terpę neapykantai sklisti.

7.1.3.2. Izraelio Valstybės ambasada Lietuvos Respublikoje atsakymo į Komisijos paklausimą dėl palestiniečių mokyklos nugriovimo nepateikė. 2023 m. gegužės 8 d. oficialiame ambasados „Facebook“ puslapyje buvo paskelbtas pranešimas: „Buvome šokiruoti, kai socialinėje erdvėje pamatėme Lietuvos Respublikos Seimo nario Remigijaus Žemaitaičio pasisakymą apie Palestiniečių mokyklą netoli Betliejaus. Pateikta pozicija ne tik neatitinka realybės, turint omenyje, kad pastatas buvo statomas nesilaikant būtinų saugumo reikalavimų, kėlė pavojų ir dėl to buvo nugriautas.

Gerbdami žodžio laisvę, pabrėžiame, kad Izraelio veiksmų ir politikos kritika yra viena, o akivaizdžiai antisemitiniai komentarai – visai kas kita.

Naudodamasis šia proga, Seimo narys Žemaitaitis siekė legitimuoti antisemitines nuostatas bei susidorojimą su žydais. Griežtai smerkiame tokį Seimo nario komentarą ir visas antisemitizmo bei neapykantos formas.

Holokausto metu naciai ir vietiniai kolaborantai, realizuodami tokias antisemitines nuostatas, sunaikino 95 % Lietuvos žydų – vyrų, moterų ir vaikų. Prisimindami šį brutalų ir tragišką istorijos puslapį ir suprasdami, kad valdžios atstovų pasisakymai neišvengiamai daro įtaką visuomenės nuostatoms, raginame Seimo narį atsiprašyti už žodžius, skaudinančius Holokausto katastrofą išgyvenusius žydų bendruomenės narius bei žeminančius šio brutalaus laikotarpio aukų atminimą.

Modernioje visuomenėje antisemitizmui neturi likti vietos.“

7.1.3.3. Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra 2023 m. rugsėjo 26 d. rašte Nr. 17.2-2712 nurodė, kad 2023 m. gegužės 8 d. ir 2023 m. birželio 14 d. pradėti ikiteisminiai tyrimai dėl Seimo nario R. Žemaitaičio pasisakymų žydų tautos ir Izraelio Valstybės atžvilgiu. Šie ikiteisminiai

tyrimai buvo sujungti į vieną 2023 m. rugpjūčio 11 d. Kaip 2023 m. rugsėjo 27 d. Komisijos posėdyje informavo generalinė prokurorė N. Grunskienė, 2023 m. rugsėjo 26 d. Seimo narys R. Žemaitaitis buvo apklaustas kaip liudytojas apie savo galimai padarytas nusikalstamas veikas.

7.1.3.4. Seimo Etikos ir procedūrų komisija 2023 m. rugsėjo 26 d. rašte Nr. V-2023-14447 nurodė, kad 2023 m. gegužės 10 d. buvo priimtas sprendimas pradėti tyrimą pagal Valstybės politikų elgesio kodekso (toliau – Kodeksas) nuostatas dėl Seimo nario R. Žemaitaičio 2023 m. gegužės 8–9 d. įrašų socialiniame tinkle „Facebook“. 2023 m. birželio 28 d. buvo priimtas sprendimas pradėti tyrimą dėl 2023 m. birželio 13–15 d. Seimo nario R. Žemaitaičio įrašų socialiniame tinkle „Facebook“ pagal naujai gautą Seimo Pirmininkės kreipimąsi. Šis tyrimas buvo prijungtas prie anksčiau pradėto tyrimo. Tyrimas yra atliekamas, sprendimas nepriimtas.

7.1.3.5. Komisija, pasinaudodama Laikinųjų tyrimo komisijų įstatymo 4 straipsnio 1 dalimi, 2023 m. spalio 23 d. posėdyje priėmė sprendimą kreiptis į Seimo kanceliarijos Teisės departamentą ir/ar kitas institucijas ar asmenis prašant pateikti nuomonę savo kompetencijos ribose, ar Komisija gali į Komisijos išvadą įtraukti Seimo nario R. Žemaitaičio pasisakymus, paskelbtus Komisijos darbo metu.

Atsakydamas į Komisijos užklausą, Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės departamentas 2023 m. spalio 26 d. rašte Nr. V-2023-16285 nurodė, kad „Konstitucinis Teismas byloje dėl Respublikos Prezidento apkaltos, atsižvelgdamas į tai, kad pagal Seimo statutą specialioji tyrimo komisija sudaroma siūlymo pradėti apkaltą iniciatorių pateiktų kaltinimų pagrįstumui ir rimtumui iširti, tyrė tik tų Respublikos Prezidento veiksmų (viešų pasisakymų, kuriais diskreditavo Seimo ir Konstitucinio Teismo autoritetą) atitiktį Konstitucijai, kurie buvo atlikti iki datos, kai apkaltos iniciatoriai – Seimo narių grupė pateikė Seimui teikimą pradėti apkaltos procesą Respublikos Prezidentui (žr. Konstitucinio Teismo 2004 m. kovo 31 d. išvados motyvuojamosios dalies I skyriaus 9 punktą, IX skyrių).

Konstitucinio Teismo 2017 m. gruodžio 22 d. išvadoje pažymėta, kad parlamentinė procedūra prieš pradėdant apkaltą turi būti, be kita ko, tokia, kad Seimo sudarytoje komisijoje ar kitame Seimo struktūriniame padalinyje būtų tiriamas apkaltą inicijuojančių Seimo narių pateiktų kaltinimų pagrįstumas, o ne formuluojami iš esmės nauji, apkaltos iniciatorių nepateikti kaltinimai.“ Apkaltos komisija „<...> negali ne tik formuluoti naujų, apkaltą inicijavusios Seimo narių grupės nepateiktų kaltinimų (siūlymų), bet ir išplėsti, papildyti naujais veiksmais (epizodais) apkaltos iniciatorių pateikto kaltinimo (siūlymo).“

Vytauto Didžiojo universiteto Teisės fakultetas 2023 m. spalio 31 d. rašte Nr. TF-SR-11 nurodė, kad „<...> ši parlamentinė procedūra [apkalta] turi būti *inter alia* tokia, kad Seimo sudarytoje komisijoje ar kitame Seimo struktūriniame padalinyje būtų tiriamas apkaltą inicijuojančių Seimo narių (ar Seimo struktūrinio padalinio) pateiktų kaltinimų pagrįstumas, o ne formuluojami iš esmės

nauji, apkaltos iniciatorių nepateikti kaltinimai, ypač Seimo nario ar valstybės pareigūno, kuriam gali būti pradedama apkalta, pateiktų paaiškinimų šiai Seimo komisijai ar kitam struktūriniam padaliniiu pagrindu; kitaip būtų sudarytos prielaidos atgrasyti Seimo narį ar valstybės pareigūną, kuriam gali būti pradedama apkalta, naudotis minėtomis tinkamo teisinio proceso teisėmis.

Konstitucinis Teismas 2017 m. gruodžio 22 d. išvadoje pažymėjo ir tai, kad pagal Seimo statute nustatytą teisinį reguliavimą specialioji tyrimo komisija turi įgaliojimus tirti tik subjektų, turinčių teisę pateikti Seimui teikimą pradėti apkaltos procesą, pateiktų siūlymų pradėti apkaltos procesą pagrįstumą ir remdamasi šiuo tyrimu parengti išvadą dėl pagrindo pradėti apkaltos procesą.

Taigi pagal Konstituciją, be kita ko, iš jos kylanti tinkamo teisinio proceso imperatyvą, Komisija, galėdama rinkti ir vertinti visus su apkaltos iniciatorių kaltinimų pagrįstumo vertinimu susijusius įrodymus, negali formuluoti iš esmės naujų, apkaltos iniciatorių nepateiktų, kaltinimų, be kita ko, dėl apkaltos iniciatorių nenurodytų vėlesnių Seimo nario veiksmų, atliktų vykstant parlamentinei procedūrai, kai Komisija tikrina apkaltos iniciatorių pateiktų kaltinimų pagrįstumą.“

Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytus argumentus dėl prievolės Komisijai iš esmės susilaikyti nuo naujų kaltinimų formulavimo, būtina pažymėti, kad Seimo kanceliarijos Teisės departamentas savo anksčiau minėtame rašte taip pat nurodė: „<...> jeigu, šios komisijos nuomone, tie vėlesni teiginiai turi tam tikrą įrodomąją reikšmę vertinant apkaltos iniciatorių nurodytus konkrečius Seimo nario Remigijaus Žemaitaičio veiksmus (pareiškimus), jie gali būti nurodyti kaip komisijos išvados argumentacijos dalis, bet ne kaip apkaltos pagrindas.“

Vytauto Didžiojo universiteto Teisės fakulteto vertinime taip pat nurodoma, kad „<...> tirdamas, ar Seimo nario konkretūs veiksmai, nurodyti Seimo paklausime, prieštarauja Konstitucijai, ar Konstitucija yra pažeista šiurkščiai, Konstitucinis Teismas tiria ir vertina tiek kartu su paklausimu Konstituciniam Teismui pateiktus įrodymus, tiek visus kitus bylą nagrinėjant Konstituciniame Teisme gautus įrodymus, patvirtinančius ar paneigiančius, kad Seimo narys atliko paklausime nurodytus konkrečius veiksmus, patvirtinančius ar paneigiančius, kad šie veiksmai prieštarauja Konstitucijai ir kad Konstitucija yra pažeista šiurkščiai (2010 m. spalio 27 d., 2014 m. birželio 3 d., 2017 m. gruodžio 19 d. išvados).

Tai suponuoja Komisijos teisę savo išvadoje teikti tokius įrodymus, kuriuos ji mano esant svarbius, be kita ko, nustatyti aplinkybėms, turinčioms reikšmės vertinti Seimo nario veiksmus, dėl kurių suformuluoti kaltinimai. Teisinis tokių įrodymų vertinimas, įskaitant tai, ar ir kiek jie yra reikšmingi apkaltos bylai, pagal Konstituciją priklauso Konstitucinio Teismo kompetencijai. <...> 2014 m. birželio 3 d. išvadoje Konstitucinis Teismas pažymėjo, kad ne kiekvienas Konstitucijos pažeidimas savaime yra šiurkštus Konstitucijos pažeidimas; Konstitucinis Teismas 2010 m. spalio 27 d. išvadoje yra konstatavęs, kad sprendžiant, ar Seimo narys savo veiksmais šiurkščiai pažeidė Konstituciją, kiekvienu atveju būtina įvertinti veiksmų pobūdį, jų turinį, atlikimo aplinkybes, laiką,

vieta, sistemingumą, pakartotinumą, trukmę, veiksmus atlikusio asmens elgesį po jų padarymo, kitas reikšmingas aplinkybes.

Taigi pagal Konstituciją Komisija gali savo išvadoje dėl apkaltos iniciatorių pateiktų kaltinimų pagrįstumo atsižvelgti ir į Seimo nario elgesį po veiksmų, dėl kurių suformuluoti apkaltos iniciatorių kaltinimai šurkščiau pažeidus Konstituciją ir sulaužius priesaiką. Toks elgesys gali būti reikšmingas kaip vienas iš įrodymų ypač vertinant, ar Seimo nario galbūt padarytas Konstitucijos pažeidimas gali būti laikomas šurkščiu; Seimo nario elgesys po veiksmų, dėl kurių suformuluoti kaltinimai, gali liudyti apie jo požiūrio į tokius veiksmus nuoseklumą, tokio elgesio sistemingumą, kitas reikšmingas aplinkybes, padedančias nustatyti, ar Konstitucijos pažeidimas nėra tik atsitiktinis, gerai nesuvoktas, Seimo – Tautos atstovybės reputacijos ir autoriteto nežeminantis veiksmas.

Vertindamas Konstitucijos pažeidimo šurkštumą, Konstitucinis Teismas atsižvelgė į Seimo nario elgesį po veiksmų, dėl kurių buvo pateikti kaltinimai, tose pačiose 2010 m. spalio 27 d. ir 2014 m. birželio 3 d. išvadose. 2017 m. gruodžio 22 d. išvadoje Konstitucinis Teismas, vertindamas Konstitucijos pažeidimo šurkštumą, atsižvelgė į Seimo nario elgesį dar iki jam tampant Seimo nariu, taip pat atsižvelgė į Seimo nario išsilavinimą ir kai kurias kitas asmenines savybes. Tad nėra ir negali būti išsamaus, visoms apkaltos byloms tinkančio, įrodymų apie Konstitucijos pažeidimo šurkštumą sąrašo.

Taigi apibendrinami pažymime, kad, mūsų nuomone, pagal Konstituciją Komisija gali į Komisijos išvadą įtraukti Seimo nario R. Žemaitaičio pasisakymus, paskelbtus Komisijos darbo metu, laikydamosi aukščiau nurodytų sąlygų: šių pasisakymų pagrindu negali būti formuluojami iš esmės nauji, apkaltos iniciatorių nepateikti, kaltinimai, tačiau šie pasisakymai gali būti pateikti kaip tam tikro apkaltos bylai reikšmingo elgesio (taip pat jo sistemingumo ir trukmės) po veiksmų, dėl kurių apkaltos iniciatoriai suformulavo kaltinimus, įrodymas, galintis turėti reikšmės Konstituciniam Teismui vertinant, ar Seimo narys pažeidė Konstituciją, ypač ar nustatytas Konstitucijos pažeidimas yra šurkštus.“

7.1.4. Dėl Seimo nario Remigijaus Žemaitaičio paaiškinimų.

Seimo narys R. Žemaitaitis ir jo patarėjai apie 2023 m. rugsėjo 29 d. Komisijos posėdį buvo informuotas el. paštu iš anksto. 2023 m. spalio 3 d. vienas patarėjų atsiuntė šio laiško perskaitymo žymą.

Seimo narys R. Žemaitaitis buvo kvieistas dalyvauti 2023 m. spalio 3 d. Komisijos posėdyje, tačiau neatvyko. Kvietimas dalyvauti Komisijos posėdyje Seimo nariui buvo perduotas per Seimo kanceliarijos dokumentų valdymo sistemą (toliau – DVS), taip pat Seimo nariui ir jo patarėjams buvo išsiųstas elektroniniu paštu (sistemos administratorius atsiuntė pranešimą, jog laiškas adresatus pasiekė, perskaitymo žymos nėra vienas iš adresatų neatsiuntė). Kvietimas taip pat buvo paliktas Seimo nario kabinete ant jo darbo stalo. 2023 m. spalio 3 d. 8.49 val. Komisiją aptarnaujantis patarėjas

skambino Seimo nario R. Žemaitaičio tarnybinio telefono numeriu. Seimo narys informavo, jog neteisėtos komisijos posėdyje nedalyvaus. Tokią poziciją jis išdėstė ir visuomenės informavimo priemonių atstovams (<https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2023/10/03/news/apkaltos-komisija-ketina-isklausyti-r-zemaitaicio-pozicija-pats-politikas-posedyje-dalyvauti-neketina-28580461>; <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/apkaltos-komisija-i-posedi-kviecia-seimo-nari-r-zemaitaiti-56-2120858>).

Pakartotinai Seimo narys R. Žemaitaitis buvo kvieštas atvykti į 2023 m. spalio 6 d. Komisijos posėdį. Kvietimas R. Žemaitaičiui buvo perduotas per DVS, taip pat jam ir jo patarėjams išsiųstas elektroniniu paštu (sistemos administratorius atsiuntė pranešimą, jog laiškas adresatus pasiekė, perskaitymo žymos nė vienas iš adresatų neatsiuntė). Taip pat registruota siunta kvietimas atvykti į Komisijos posėdį buvo siųstas Seimo nario gyvenamosios vietos adresu. 2023 m. spalio 6 d. posėdyje Seimo narys R. Žemaitaitis nepasirodė, todėl jį išklausti Komisija neturėjo galimybių.

2023 m. spalio 10 d. Seimo plenarinio posėdžio metu, kuriame taip pat dalyvavo ir salėje tuo metu buvo Seimo narys R. Žemaitaitis, Komisijos pirmininkas A. Valinskas pasisakė: „Ir kadangi salėje matau Seimo narį R. Žemaitaitį, tai taip pat noriu čia prie visų jūsų ir stebinčių šį posėdį, pakviesti jį dar kartą, jau asmeniškai, kaip pirmininkas, prisijungti prie komisijos darbo. Kviečiu per savaitę nuo rytojaus pateikti jūsų ar jūsų atstovo, advokato aplinkybes ir laikus, kuriais jūs sutiktumėte ir galėtumėte prisijungti prie mūsų komisijos darbo ir įgyvendinti savo teisę pateikti savo vertinimus ir nuomones. Tai labai lauksime. Ačiū.“

2023 m. spalio 10 d. Seimo nariui R. Žemaitaičiui buvo išsiųstas Komisijos raštas Nr. V-2023-15352, kuriuo buvo prašoma iki 2023 m. spalio 18 d. 24 val. informuoti Komisiją apie tinkamą Seimo nariui laiką savo paaiškinimams pateikti. Raštas buvo perduotas per DVS, taip pat išsiųstas el. paštu jam ir jo patarėjams (sistemos administratorius atsiuntė pranešimą, jog laiškas adresatus pasiekė, perskaitymo žymą atsiuntė vienas patarėjų). 2023 m. spalio 16 d. Seimo nariui R. Žemaitaičiui buvo išsiųstas priminimas Nr. V-2023-15663, kuris buvo perduotas tuo pačiu būdu (sistemos administratorius atsiuntė pranešimą, jog laiškas adresatus pasiekė, perskaitymo žymą atsiuntė vienas patarėjų).

Iki nurodytos datos Seimo narys R. Žemaitaitis jokių savo pageidavimų Komisijai neperdavė ir posėdžiuose nedalyvavo nei jis, nei jo atstovas. Taigi Komisija neturėjo galimybių išklausti Seimo nario, kuriam taikoma apkalta paaiškinimų.

Pažymėtina, kad Seimo valdybos pritarimu Seimo narys R. Žemaitaitis 2023 m. spalio 19 d. išvyko į asmeninę kelionę iki 2023 m. spalio 30 d.

Seimo narys R. Žemaitaitis į 2023 m. spalio 30 d. ir 2023 m. lapkričio 6 d. posėdžius buvo kvieštas tomis pačiomis priemonėmis, tačiau į šiuos posėdžius neatvyko nei jis, nei jo atstovas, nei patarėjai.

7.1.4.1. Komisija pažymi, kad nepaisant Komisijos kvietimų dalyvauti rengiamuose posėdžiuose, visos Komisijos veiklos metu Seimo narys Komisijai oficialiai nepateikė jokių svarbių priešasčių ar aplinkybių, neleidžiančių to padaryti, išskyrus 2023 m. spalio 3 d. komentarą telefonu Komisiją aptarnaujančiam patarėjui, kad laiko Komisijos darbą neteisėtu. Duomenų apie oficialiai pareikštas pretenzijas ar pastabas dėl Komisijos sudarymo, jos veiklos aplinkybių nei Komisijai, nei bet kurioms kitoms Seimo ar teisinėms institucijoms nėra.

7.1.4.2. Komisija, pasinaudodama Laikinių tyrimo komisijų įstatymo 4 straipsnio 1 dalimi, 2023 m. spalio 23 d. posėdyje priėmė sprendimą kreiptis į Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą (toliau - LVAT) su prašymu išaiškinti galimus Komisijos veiksmus jos veikloje nedalyvaujant Seimo nariui, kuriam yra taikoma apkaltos procedūra.

LVAT savo atsakyme nurodė, „<...> kad atsižvelgus į teismo paskirtį spręsti ginčus viešojo administravimo srityje, net ir savo kompetencijos ribose teismo galimybės teikti nuomonę nėra numatytos (Administracinių bylų teisenos įstatymo 3 str.).“

Kartu LVAT pastebėjo, „kad susijusiais panašiais atvejais dėl asmens teisės būti išklausytam Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra pasisakęs savo kompetencijos ribose, nagrinėdamas bylą dėl savivaldybės tarybos prašymo pateikti išvadą, ar savivaldybės tarybos narys, kuriam pradėta įgaliojimų netekimo procedūra, sulaužė priesaiką ir (ar) nevykdė (prašyme nurodytų) jam įstatymuose nustatytų įgaliojimų (šiuo klausimu išsamiau žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. gegužės 12 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eS-1-415/2021, Administracinė jurisprudencija, 2021, 41, p. 9–27).“

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. gegužės 12 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. eS-1-415/2021 pažymėta: „Seimo narys ar valstybės pareigūnas, kuriam pradėdama ar pradėta apkalta, turi priedermę kviečiamas atvykti į valstybės valdžios institucijas, turinčias konstitucinius įgaliojimus apkaltos procese, ir pateikti paaiškinimus dėl veiksmų, kurie yra šių institucijų tyrimo ir vertinimo dalykas. Šios priedermės nevykdymas, kai asmuo yra tinkamai informuotas apie vykstantį apkaltos procesą, nėra kliūtis valstybės valdžios institucijoms, turinčioms konstitucinius įgaliojimus apkaltos procese, *inter alia* Konstituciniam Teismui, vykdyti savo įgaliojimus ir priimti jų kompetencijai priskirtus sprendimus.

Procedūra (Seime) turi būti reglamentuojama taip, kad būtų užtikrintas tinkamas teisinis procesas, *inter alia* tai reiškia, jog asmuo, kuriam gali būti pradėdama apkalta, turi turėti realią galimybę žinoti, kuo yra kaltinamas, pateikti savo paaiškinimus Seimui, šiam asmeniui pateiktų kaltinimų pagrįstumą tiriančiai Seimo sudarytai komisijai ar kitam Seimo struktūriniam padaliniiui, Seimo posėdyje, kuriame sprendžiama, ar pradėti apkaltą, atsakyti į argumentus, kuriais grindžiami šiam asmeniui pateikti kaltinimai.“

7.1.4.3. Šiame kontekste Komisija pažymi, kad, kaip 2017 m. gruodžio 22 d. išvadoje konstatavo Konstitucinis Teismas, „Seimo narys ar valstybės pareigūnas, kuriam gali būti pradedama apkalta, turi priedermę dalyvauti ir parlamentinėje procedūroje prieš pradedant apkaltą (*inter alia* tiriant Seimo narių pateiktą kaltinimą pagrįstumą Seimo sudarytoje komisijoje ar kitame Seimo struktūriniame padalinyje), kviečiamas atvykti į šią procedūrą vykdančios Seimo komisijos ar kito Seimo struktūrinio padalinio posėdžius ir pateikti paaiškinimus dėl tiriamų veiksmų“.

7.2. Komisija konstatuoja:

Komisija, vertindama Seimo nario R. Žemaitaičio pasisakymus galimo priesaikos sulaužymo ir šiurkštaus Konstitucijos pažeidimo požiūriu, atsižvelgė į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje (Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. balandžio 15 d., 2004 m. gegužės 25 d., 2004 m. liepos 1 d., 2010 m. gegužės 13 d., 2012 m. rugsėjo 5 d., 2017 m. vasario 24 d. ir kiti nutarimai bei 2004 m. kovo 31 d., 2014 m. birželio 3 d., 2017 m. gruodžio 19 d., 2017 m. gruodžio 22 d. išvados ir kt.) atskleistą Seimo ir Seimo nario konstitucinį statusą, Seimo nario mandato konstitucinę sampratą, taip pat Seimo nario priesaikos konstitucinę reikšmę ir apkaltos instituto konstitucinę prigimtį bei teisinį reglamentavimą dėl saviraiškos laisvės ir tautinės, rasinės, religinės ar socialinės neapykantos, prievartos bei diskriminacijos kurstymo, šmeižto ir dezinformacijos.

7.2.1. Dėl Seimo nario konstitucinio statuso, mandato konstitucinės sampratos ir Seimo nario priesaikos konstitucinės reikšmės:

7.2.1.1. Konstitucijoje įtvirtinta tokia valstybės valdžią įgyvendinančių institucijų sandara ir jų formavimo tvarka, kad visos valstybės valdžią įgyvendinančios institucijos, taip pat ir kitos valstybės institucijos turi būti sudaromos tik iš tokių piliečių, kurie be išlygų paklūsta Tautos priimtai Konstitucijai ir kurie eidami savo pareigas be išlygų vadovaujasi Konstitucija, teise, Tautos ir Lietuvos valstybės interesais. Seimo narys visas Tautos atstovo teises įgyja tik po to, kai Seime jis prisiekia būti ištikimas Lietuvos Respublikai. Konstitucinis Teismas 2004 m. liepos 1 d. nutarime konstatavo, kad „Seimo nario priesaika nėra vien formalus ar simbolinis aktas. Ji nėra vien iškilmingas priesaikos žodžių ištarimas ir priesaikos akto pasirašymas. <...> Seimo nario priesaikos aktas yra konstituciškai teisiškai reikšmingas: duodamas priesaiką išrinktas Seimo narys viešai ir iškilmingai įsipareigoja veikti taip, kaip įpareigoja duota priesaika, ir jokiais aplinkybėmis jos nesulaužyti.“

7.2.1.2. Seimo nario priesaikos tekstas yra nustatytas Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos įsigaliojimo tvarkos“, kuris yra Konstitucijos sudedamoji dalis, 5 straipsnyje ir Seimo statuto 3 straipsnyje. Seimo narys įsipareigoja būti ištikimas Lietuvos Respublikai, gerbti ir vykdyti jos Konstituciją ir įstatymus, saugoti jos žemių vientisumą, visomis

išgalėmis stiprinti Lietuvos nepriklausomybę, sąžiningai tarnauti Tėvynei, Lietuvos žmonių gerovei. Iš Seimo nario priesaikos jam atsiranda pareiga gerbti ir vykdyti Konstituciją ir įstatymus, jų nepažeisti, sąžiningai vykdyti Tautos atstovo pareigas taip, kaip jį įpareigoja Konstitucija. Išrinkto Seimo nario priesaikoje atsispindi Konstitucijoje įtvirtintos pagrindinės vertybės, kurias Tauta sieja su Seimo nario, kaip Tautos atstovo, pareigybe; šios vertybės yra neatskiriamos viena nuo kitos, Seimo narys, eidamas pareigas, negali nukrypti nuo Seimo nario priesaikoje įtvirtintų Tautai pačių svarbiausių, universaliųjų konstitucinių vertybių. Įgyvendindamas Seimo nariui Konstitucijoje ir įstatymuose nustatytus įgaliojimus, Seimo narys turi vadovautis Konstitucija, negali jos pažeisti, negali veikti turėdamas tokių tikslų ir interesų, kurie nesuderinami su Konstitucija ir įstatymais, su Tautos ir valstybės interesais, su viešaisiais interesais. Seimo narys negali asmeninių ar grupinių interesų iškelti aukščiau visuomenės ir valstybės interesų, negali veikti taip, kad būtų diskredituotas Seimas – valstybės valdžios institucija. Konstitucinis Teismas 2004 m. gegužės 25 d. nutarime konstatavo: „Kad piliečiai – valstybinė bendruomenė galėtų pagrįstai pasitikėti valstybės pareigūnais, kad būtų galima įsitikinti, jog visos valstybės institucijos, visi valstybės pareigūnai vadovaujasi Konstitucija, teise ir joms paklūsta, o Konstitucijai, teisei nepaklūstantys asmenys neitų tokių pareigų, kurioms būtinas piliečių – valstybinės bendruomenės pasitikėjimas, yra reikalinga vieša demokratinė valstybės pareigūnų veiklos kontrolė ir atsakomybė visuomenei, apimanti *inter alia* galimybę pašalinti iš užimamų pareigų tuos valstybės pareigūnus, kurie pažeidžia Konstituciją, teisę, asmeninius ar grupinius interesus iškelia virš visuomenės interesų, savo veiksmais diskredituoja valstybės valdžią.“

7.2.1.3. Konstitucinis Teismas 2010 m. spalio 27 d. išvadoje „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo nario Lino Karaliaus, kuriam pradėta apkaltos byla, ir Lietuvos Respublikos Seimo nario Aleksandro Sacharuko, kuriam pradėta apkaltos byla, veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ konstatavo, kad „prisiekdamas Seimo narys besąlygiškai įsipareigoja laikytis visų priesaikoje minimų vertybių. Taigi Seimo nario priesaikos aktas yra konstituciškai teisiškai reikšmingas: duodamas priesaiką išrinktas Seimo narys viešai ir iškilmingai įsipareigoja veikti taip, kaip įpareigoja duota priesaika, ir jokiais aplinkybėmis jos nesulaužyti“ (Konstitucinio Teismo 2004 m. gegužės 25 d., 2004 m. liepos 1 d. nutarimai, 2009 m. gegužės 15 d. sprendimas).

Iš Seimo nario priesaikos, Seimo nario konstitucinio statuso kyla reikalavimas, kad Seimo narys elgtųsi sąžiningai, bendraudamas su rinkėjais, visuomenės atstovais pateiktų teisingus faktus apie savo pareigų vykdymą, vengtų elgesio, žeminančio Seimo – Tautos atstovybės reputaciją ir autoritetą.

Konstitucinis Teismas 2017 m. gruodžio 19 d. išvadoje taip pat pažymėjo, jog iš Seimo nario priesaikos, Seimo nario konstitucinio statuso kylantys reikalavimai gerbti ir vykdyti Konstituciją ir įstatymus, sąžiningai vykdyti Tautos atstovo pareigas, veikti Tautos ir Lietuvos valstybės interesais,

vengti elgesio, žeminančio Seimo – Tautos atstovybės reputaciją ir autoritetą, lemia ir pareigą gerbti Konstitucijoje įtvirtintas ir jos saugomas žmogaus teises, nesinaudoti savo, kaip Tautos atstovo, konstituciniu statusu kitų asmenų konstitucinėms teisėms ir laisvėms pažeisti.

7.2.1.4. Konstitucinis Teismas 2004 m. kovo 31 d. išvadoje yra konstatavęs: ne kiekvienas Konstitucijos pažeidimas savaime yra šiurkštus Konstitucijos pažeidimas; sprendžiant, ar Respublikos Prezidento veiksmai šiurkščiai pažeidė Konstituciją, kiekvienu atveju būtina įvertinti konkrečių Respublikos Prezidento veikslių turinį ir jų atlikimo aplinkybes; Respublikos Prezidento priesaikos sulaužymas kartu yra šiurkštus Konstitucijos pažeidimas, o šiurkštus Konstitucijos pažeidimas kartu yra ir priesaikos sulaužymas; Respublikos Prezidento veiksmais Konstitucija būtų šiurkščiai pažeista tais atvejais, kai Respublikos Prezidentas nesąžiningai eitų savo pareigas, veiktų vadovaudamasis ne Tautos ir valstybės interesais, bet savo privačiais interesais, atskirų asmenų ar jų grupių interesais, veiktų turėdamas tokių tikslų ir interesų, kurie nesuderinami su Konstitucija ir įstatymais, su viešaisiais interesais, sąmoningai nevykdytų Respublikos Prezidentui Konstitucijoje ir įstatymuose nustatytų pareigų.

Konstitucinio Teismo 2010 m. spalio 27 d. išvadoje konstatuota, kad šios konstitucinės doktrinos nuostatos *mutatis mutandis* taikytinos ir toms teisinėms situacijoms, kai sprendžiama, ar Seimo nario veiksmai, kuriais pažeista Konstitucija, yra šiurkštus Konstitucijos pažeidimas.

7.2.1.5. Konstitucinis Teismas 2004 m. gegužės 25 d. nutarime yra pažymėjęs, kad Konstitucijoje įtvirtintas Seimo nario laisvas mandatas negali būti suprantamas tik kaip leidimas veikti vien savo nuožiūra, veikti vadovaujantis vien savo sąžine ir ignoruoti Konstituciją. Konstitucija suponuoja tokią Seimo nario nuožiūros ir tokią Seimo nario sąžinės sampratą, kurioje tarp Seimo nario nuožiūros bei Seimo nario sąžinės ir Konstitucijos reikalavimų, Konstitucijos saugomų ir ginamų vertybių neturi būti atotrūkio: pagal Konstituciją Seimo nario nuožiūra ir jo sąžinė turi būti orientuotos į Konstituciją, Tautos ir Lietuvos valstybės interesus. Kitaip tariant, Seimo nario laisvas mandatas yra ne Tautos atstovo privilegija, o viena iš teisinių priemonių, užtikrinančių, kad Tautai bus deramai atstovaujama jos demokratiškai išrinktoje atstovybėje Seime, kad Tautos atstovybė Seimas veiks tik Tautos ir Lietuvos valstybės interesais; Seimo nario laisvas mandatas turi būti naudojamas taip, kad Seimas galėtų veiksmingai veikti Tautos ir Lietuvos valstybės interesais, kad jis deramai vykdytų savo konstitucinę priedermę; Seimo nario pareiga veikti taip, kaip jį įpareigoja Seimo nario duota priesaika, paisant iš Konstitucijos ir Konstitucijai neprieštaraujančių įstatymų kylančių reikalavimų, negali būti interpretuojama kaip reiškianti konstitucinio Seimo nario laisvo mandato principo ribojimą (Konstitucinio Teismo 2004 m. gegužės 25 d., 2004 m. liepos 1 d., 2006 m. balandžio 4 d. nutarimai, 2010 m. spalio 27 d., 2014 m. birželio 3 d., 2017 m. gruodžio 19 d. išvados).

7.2.1.6. Konstitucinė atsakingo valdymo doktrina reikalauja, kad Seimo narys ne tik laikytųsi teisės aktų, bet tai darytų ypač atsakingai dėl savo padėties ir statuso, nes dėl neatsakingų subjektyvių savo veiksmų jis gali padaryti žalą esminiams konstituciniams teisiniams gėriams. Todėl iš paprasto piliečio reikalaujama tik laikytis imperatyvių normų, o iš Seimo nario reikalaujama įgyvendinti tas konstitucines normas. Tai Seimo nario priedermė.

7.2.1.7. Pažymėtina, kad nors Seimo nario duota priesaika suponuoja tam tikrus konstitucinius reikalavimus ir vertybes, kurių Seimo narys turi laikytis tiesiogiai įgyvendindamas savo konstitucinius įgaliojimus, tačiau Seimo nario, kaip Tautos atstovo, teisinio statuso individualumas, išskirtinumas iš kitų valstybės pareigūnų, visų kitų piliečių teisinio statuso suponuoja tam tikrus išskirtinius reikalavimus ir jų elgesiui bei veiksams visame viešajame gyvenime. Išskirtinių reikalavimų, taikomų Seimo narių, kaip valstybės politikų, elgesiui buvimą patvirtina ir Kodeksas, patvirtintas 2006 m. rugsėjo 19 d. Valstybės politikų elgesio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymu. Kodekse nustatyti tokie valstybės politikų elgesio principai kaip pagarba, teisingumas, padorumas, pavyzdingumas. Šie elgesio principai reikalauja, kad politikai, *inter alia* ir Seimo nariai, pareigas eitų sąžiningai ir laikytųsi aukščiausių elgesio standartų, laikytųsi žmogaus teisių ir laisvių ir jas užtikrintų, vadovautųsi Konstitucija ir teise, didintų pasitikėjimą valstybe ir jos institucijomis; vienodai tarnautų visiems žmonėms nepaisydami jų tautybės, rasės, lyties, kalbos, kilmės, socialinės padėties, išsilavinimo, religinių įsitikinimų, politinių pažiūrų, amžiaus ar kitų skirtumų; elgtųsi deramai pagal einamas pareigas, vengtų situacijų, kai politiko elgesys kenktų jo ar Seimo reputacijai ir autoritetui; deramai elgtųsi visuomenėje, laikytųsi visuotinai pripažįstamų dorovės, moralės ir etikos normų.

7.2.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2018 m. pritarė Tarptautinio Holokausto atminties aljanso rekomendacijai dėl teisiškai neįpareigojančios darbinės antisemitizmo apibrėžties įtvirtinimo: „Antisemitizmas yra tam tikra samprata apie žydus, kuri gali pasireikšti neapykanta žydams. Žodinės ir fizinės antisemitizmo apraiškos yra nukreiptos į žydus arba ne žydų tautybės asmenis ir (arba) jų nuosavybę, žydų bendruomenės institucijas ir religinius objektus.“

Pasak Tarptautinio Holokausto atminties aljanso, šiuolaikinis antisemitizmas viešajame gyvenime, žiniasklaidoje, mokyklose, darbovietėse ir religinėje srityje gali, atsižvelgiant į bendrą kontekstą, apimti šiuos pavyzdžius, bet tuo neapsiriboja:

- 1) žydų kaip tautos kaltinimą, kad jie yra atsakingi už tikrą ar tariamą atskiro žydo ar žydų grupės padarytą nusižengimą arba net už ne žydų atliktus veiksmus;
- 2) įsitikinimą, kad žydai yra bendrai atsakingi už Izraelio Valstybės veiksmus.

7.2.3. Saviraiškos laisvė ir tautinės, rasinės, religinės ar socialinės neapykantos, prievartos bei diskriminacijos kurstymas, šmeižtas ir dezinformacija:

7.2.3.1. Vertinant saviraiškos laisvę, būtina greta pasisakymo turinio ir konteksto vertinti ir paties kalbėtojo asmenybę (Žmogaus teisių stebėjimo instituto 2023 m. liepos 5 d. išvada, Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) praktika). „EŽTT yra aiškiai nurodęs, kad saviraiškos laisvė yra svarbi visiems, tačiau ypatingai svarbi ji yra visuomenės išrinktiems atstovams: jis ar ji atstovauja savo rinkėjams ir gina jų interesus. Tačiau Teismas pabrėžia, kad būtent dėl to politiniams veikėjams reiškiant savo poziciją viešai yra ypatingai svarbu vengti netoleranciją skatinančių pareiškimų.“

7.2.3.2. Konstitucinis Teismas 2005 m. rugsėjo 19 d. nutarime nurodė: „Konstitucijos 25 straipsnio nuostatos sudaro informacijos laisvės konstitucinį pagrindą. Jos visos yra tarpusavyje susijusios, viena kitą papildo. Konstitucinė informacijos laisvė yra neatsiejama nuo konstitucinės įsitikinimų ir jų raiškos laisvės, yra jos sąlyga.“

Pagal Konstituciją negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo įstatymais įtvirtinant informacijos laisvės įgyvendinimo garantijas būtų sudaromos prielaidos pažeisti kitas konstitucines vertybes, jų pusiausvyrą. Laisvė ieškoti, gauti ir skleisti informaciją nėra absoliuti (Konstitucinio Teismo 1995 m. balandžio 20 d., 1996 m. gruodžio 19 d., 2002 m. spalio 23 d., 2004 m. sausio 26 d. nutarimai).

„Konstitucijos 25 straipsnio 4 dalies nuostata, kad laisvė reikšti įsitikinimus ir skleisti informaciją nesuderinama su nusikalstamais veiksmais – tautinės, rasinės ar socialinės neapykantos, prievartos bei diskriminacijos kurstymu, šmeižtu bei dezinformacija, reiškia, jog draudimas skleisti minėto turinio informaciją yra absoliutus. <...> Minėta konstitucinė laisvė yra nesuderinama ir su tokiu minčių, pažiūrų ir t. t., kuriomis yra kurstoma tautinė, rasinė, religinė ar socialinė neapykanta, prievarta bei diskriminacija, asmenys yra šmeižiami arba kitaip yra dezinformuojama visuomenė ar atskiri jos nariai, skleidimu, už kurį įstatymais yra nustatyta ne tik baudžiamoji, o ir kitokia teisinė atsakomybė. Taigi pagal Konstituciją laisvė reikšti įsitikinimus ir skleisti informaciją yra nesuderinama su bet kokiais teisei priešingais veiksmais, kuriais kurstoma tautinė, rasinė, religinė ar socialinė neapykanta, prievarta bei diskriminacija, asmenys yra šmeižiami arba kitaip yra dezinformuojama visuomenė ar atskiri jos nariai. Kitaip (t. y. siauriau) aiškinant minėtą Konstitucijos 25 straipsnio 4 dalies nuostatą, *inter alia* formuluotę „nusikalstami veiksmai“, būtų nepaisoma konstitucinio atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės imperatyvo, konstitucinio teisinės valstybės principo, kitų Konstitucijos nuostatų (Konstitucinio Teismo 2005 m. rugsėjo 19 d. nutarimas).“

Kaip pažymėjo 2019 m. gegužės 19 d. nutarime Konstitucinis Teismas, iš Konstitucijos, *inter alia* jos 25 straipsnio 4 dalies, kyla valstybės pareiga imtis veiksmingų priemonių prieš informacijos, kuria būtų kurstoma tautinė, rasinė, religinė ar socialinė neapykanta, prievarta bei diskriminacija ar šmeižiama, sklaidą, taip pat prieš dezinformaciją, ypač organizuotą melagingos ar klaidingos

informacijos skleidimą siekiant manipuliuoti visuomene, taip darant žalą Konstitucijos ginamoms ir saugomoms vertybėms.

7.2.3.3. Vadovaudamasi tokia konstitucine teisei priešingų veiksmų – tautinės, rasinės ar socialinės neapykantos, prievartos bei diskriminacijos kurstymo, šmeižto bei dezinformacijos – samprata, Komisija pažymi, kad šie veiksmai savaime traktuotini kaip šiurkštus Konstitucijos pažeidimas. Tokį vertinimą lemia ir šių veiksmų įvardijimas kaip nusikalstamų Konstitucijos 25 straipsnio 4 dalies tekste, ir jų priešingumas Konstitucijoje (*inter alia* jos 21, 25, 29 straipsniuose) įtvirtintoms vertybėms – pagarbai kiekvieno žmogaus orumui, asmenų lygiateisiškumui, informacijos laisvei.

Komisija pažymi ir tai, kad antisemitizmas, *inter alia* žydu kaip tautos kaltinimas, kad jie yra atsakingi už tikrą ar tariamą atskiros žydo ar žydu grupės padarytą nusizengimą arba net už ne žydu atliktus veiksmus, įsitikinimas, kad žydai yra bendrai atsakingi už Izraelio Valstybės veiksmus, Holokausto neigimas, teisinimas ar šiurkštus menkinimas, patenka į Konstitucijos draudžiamų veiksmų, esančių šiurkščiu jos pažeidimu – tautinės, rasinės ar socialinės neapykantos, prievartos bei diskriminacijos kurstymui, šmeižto bei dezinformacijos – sampratą.

Komisija taip pat pažymi, kad konstitucinė atsakomybė – Seimo nario mandato panaikinimas apkaltos proceso tvarka – yra vienas iš konstitucinės valstybės pareigos imtis veiksmingų priemonių prieš informacijos, kuria būtų kurstoma tautinė, rasinė, religinė ar socialinė neapykanta, prievarta bei diskriminacija ar šmeižiama, sklaidą, taip pat prieš dezinformaciją, įgyvendinimo būdą.

7.2.4. EŽTT yra išaiškinęs, kad greta pasisakymo konteksto ir turinio būtina įvertinti ir pasisakymo autoriaus asmenybę. Šiuo atveju pasisakymą pateikė Seimo narys, jis yra visuomenės išrinktas atstovas, atstovauja savo rinkėjams ir gina jų interesus, bet vis tiek skleidžia netoleranciją ir skatina tokią retoriką (Žmogaus teisių stebėjimo instituto 2023 m. liepos 5 d. išvada).

Konstitucinis Teismas 2017 m. gruodžio 22 d. išvadoje „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo nario Mindaugo Basčio, kuriam pradėta apkaltos byla, veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ atkreipė dėmesį į tai, jog asmuo, kuriam taikoma apkalta, negalėjo nesuprasti savo veiksmų, teikiamo atsakymo dėl savo turimo išsilavinimo ir to, kad šis asmuo jau ilgus metus yra Seimo narys: „atkreiptinas dėmesys į tai, kad jis ne kartą yra išrinktas Seimo nariu, turi aukštąjį išsilavinimą ir mokslų daktaro laipsnį“.

Seimo narys R. Žemaitaitis Seimo nariu renkamas nuo 2008 metų. Turi aukštąjį teisinį išsilavinimą (magistro laipsnį). R. Žemaitaitis yra buvęs Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto nariu, Konstitucijos komisijos nariu, ėjo Ekonomikos komiteto pirmininko pareigas. Taip pat yra buvęs Vilniaus miesto mero patarėju teisės ir ekonomikos klausimais. Turimas išsilavinimas ir darbo patirtis leidžia teigti, kad R. Žemaitaitis privalo suprasti Konstitucijos 25 straipsnio turinį, turėjo žinoti ir suvokti Seimo nario priesaikos reikšmę ir atsakomybę už šią priesaikos sulaužymą.

7.2.5. Atsižvelgdama į Seimo kanceliarijos Teisės departamento 2023 m. spalio 26 d. rašte Nr. V-2023-16285 ir Vytauto Didžiojo universiteto Teisės fakulteto 2023 m. spalio 31 d. rašte Nr. TF-SR-11 išdėstytus argumentus, Komisija laiko toliau pateikiamus, Komisijos veiklos metu pavišintus Seimo nario R. Žemaitaičio pasisakymus turinčiais tam tikrą įrodomąją reikšmę vertinant apkaltos iniciatorių nurodytus konkrečius Seimo nario R. Žemaitaičio veiksmus; kaip tam tikro apkaltos bylai reikšmingo elgesio (taip pat jo sistemingumo ir trukmės) po veiksmų, dėl kurių apkaltos iniciatoriai suformulavo kaltinimus, įrodymus, galinčius turėti reikšmės Konstituciniam Teismui vertinant, ar Seimo narys pažeidė Konstituciją, ypač ar nustatytas Konstitucijos pažeidimas yra šiurkštus; galinčius liudyti apie jo požiūrio į tokius veiksmus nuoseklumą, tokio elgesio sistemingumą, kitas reikšmingas aplinkybes, padedančias nustatyti, ar Konstitucijos pažeidimas nėra tik atsitiktinis, gerai nesuvoktas, Seimo – Tautos atstovybės reputacijos ir autoriteto nežeminantis veiksmas.

2023 m. rugpjūčio 16 d. Remigijus Žemaitaitis ir toliau savo „Facebook“ profilyje skelbė antisemitinę retoriką:

„KGB-NKV=Putinas-Izraelis 😊

Eilinį kartą komunistuojantys žydėliai rodo savo tikrą veidą!

Kaip ir pavasarį ir visą vasarą rašau, didesnių barbarų ir maurų Europoje už Izraelį ir Rusiją nėra.

Putinas ir jo aplinka, leidus JAV aliumo Bidon sprogdina mokyklas, ligonines, kultūros objektus ir kitus infrakstuktūros statinius, žudo moteris, vaikus Ukrainoje.

Izraelis nuo žemės paviršiaus lygina Palestiną, kurie dar buvo tokie maloningi, ir save laikančiais Tautai-Žydams, nes tik išrinkti Tauta gali žudyti žmones, net ir patį JEZŪ KRISTŪ nužudė, suteikė jiems prieglobstį. O tie dabar su kaupu atsidėkoja žudydami juos.

Šią savaitę Ukrainos Prezidento, Valstybės saugumo departamentas ir kitos specialiosios tarnybos, prašo pašalinti Izraelį iš Ramšteino formato dėl informacijos nutekavimo Maskvai 😊

„Izraelio valdžia niekada nesuteikė jokios realios pagalbos. Tačiau per susitikimus [Ramšteine] gauta informacija Izraelis naudojami savo interesais“, – sakė šaltinis.

Kaip ir kiekvienoje tautoje yra parazitų, taip ir pas žydus parazitų panašų netrūksta!

Tik jums dar priminsiu kelis faktus 😊:

1. Rusijos-Izraelio-Portugalijos-Lietuvos žydas R. Ambramovičius nuo 2022.12.17. Taip ir nesugeba per savo žadnumą atduoti 2.3 mlrd € Ukrainai, kuriuos privalo pagal tarptautinę teisę.
2. Žydai 2023.05. pasiuntė Ukraina nx... ir atsisakė suteikti oro gynybos sistemą Ukrainai, o kartu atsisakė duoti bet kokių ginklų.

3. Žydai 2023.06. Dar kartą atsisakė suteikti karinės pagalbos Ukrainai, motyvuodami tuo, kad jie suteikia humanitarinę pagalbą 😊😊😊, o ją sudaro turniketai, karstai, tvarsčiai, lavonmaišiai, ir dar 1964 metų gamybos vaistai!

Šlykštu, yra tai šioje istorijoje, kad Lietuvos komikai, kurie vis dar gauna po kelis rublius iš Lietuvos žydų bendruomenės ir jų muziejaus, taip ir nesugeba pasmerkti, tarybinės milicininkės, tardytojos ir prokurorės F. Kukliansky VEIKSMŲ.

Pastaroji komunistuojanti veikėja, taip ir nesuranda savyje dvasinių jėgų atsiriboti, o kartu ir pasmerkti Izraelio tokius veiksmus.

Įdomu, kiek ilgai Lietuvos žydai leisis žeminami, kvailinami ir kitaip juodinami visų antisemitų, dėl tokios tarybinės tardytojos F. Kunkliansky aplaidžių, o kartu ir žmogiškumui prieštaraujančių veiksmų, kurie vis labiau galimai atrodo, derinami su pačiu Kremliaus šeimininku Putinu, arba jo aplinka. Gal čia yra slaptas F. Kuklianskių ir jos aplinkos žydų, kurie priklausė KGB ir NKV struktūrom tikslas, Lietuvą gražinti į Rusijos sudėtį? Ką kalba įtakingi Rusijos žydai!

Juk tokie tarybiniai veikėjai F. Kukliansky tėvas negalėjo be Šniečkaus ir kitų veikėjų užimti tokias aukštas pareigas TSRS struktūroje 😊 kaip ir koks Mykolas Zingeris Kaune. M. Adomėno pirmos meilės tėvas Levickis Kauno kailių gamyklos direktoriumi, kurio šermonėlių kailiukai puošė ne tik Lietuvos KGB žmonių kaulinius kakliukus, bet ir Kremliaus 😊

Lyg ir sutapimas, bet ta pati šermonėlių kaulina ranka siaučia užsienio reikalų ministerijoje.

To paties M. Adomėno “galima” dukra, komunistuojančio Levickio anūkė, dirba UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJOJE ATSTOVĖ SPAUDAI 😊

Kaip žinote, jos viceministru vis dar dirba “galimai” jos tėtušis M. Adomėnas, nes vyrams sunku žinoti, kas vaiko tėvas, o gal tėvas atsisakė duoti savo pavardę?

Bet kaip visada nacionalinių vertybių puoselėjama spauda tyli 😊

Atėjo pats laikas Lietuvos žydams atsikratyti senų NKV ir KGB galimai struktūrose dirbusių, o gal vis dar dirbančių veikėjų savo bendruonenei.“

2023 m. spalio 7 d. islamistinei grupuotei „Hamas“ užpuolus Izraelį, Seimo narys R. Žemaitaitis socialiniame tinkle Facebook rašė:

„Kremlinis Žemaitaitis ir vėl teisus buvo?

Įdomu koks jausmas Izraelio žydams, kai juos dabar kaitina? Pirma Azerbaidžianas met lauk armenus, dabar Izraeliui atėjo eilė 😊? Dar gegužės mėnesį rašiau, kad tam tikrų Izraelio barbarų veiksmai Palestinoje, sukels neapykantą jiems ir net visai tautai!

Tuo metu ir dabar Lietuvos komikai mane antisemitu vadino, klausimas ar dabar tie mūsų komikai mano įspėjimą ir dabar taip vertina.

Lazda turi du galus, dabar Izraelio barbarai už Palestiniečių žudymus, kentėti turi 😊

Vėl žudomos moterys su vaikais, vėl griaujami pastatai... Liūdna, kad rašydamas gegužės mėnesį teisus buvau 😞

Teisingai Valkininkų rabinas sakė "... mūsų žydų veiksmai, prieš mus pačius apsisuko..."

Panašu, kad jankiams pinigų tikrai Ukrainai neliks, nes dabar Izraeliui duos!

O kartu atsirado mūsų Ukrainos Prezidentas aukštas ir gražus, kuris pareiškė, kad Izraelis turi ginti 😊 O kai jie gegužę griovė mokyklą Palestinoje šis nesiūlė Palestinei gintis! <...>

AGRESIJA GIMDO AGRESIJĄ“

Komisijos nuomone, aukščiau išdėstyti pasisakymai liudija, jog Seimo nario R. Žemaitaičio veiksmai ir pasisakymai, išdėstyti apkaltos iniciatorių kaltinimuose, nebuvo atsitiktiniai ir neapgalvoti, rodo galimo neapykantos kurstymo tęstinumą, sistemingumą, sąmoningumą, antisemitinių nuostatų nuoseklumą ir aktyvią jų sklaidą. Juose Seimo narys aiškiai išdėsto poziciją pasisakymų, nurodomų apkaltos iniciatorių, atžvilgiu, jų nesigaili, neišsižada, laiko juos teisingais ir pagrįstais („*Kaip ir pavasarį ir visą vasarą rašau*, didesnių barbarų ir maurų Europoje už Izraelį ir Rusiją nėra.“, „Kremlinis Žemaitaitis ir vėl teisus buvo? <...> *Dar gegužės mėnesį rašiau*, kad tam tikrų Izraelio barbarų veiksmai Palestinoje, sukels neapykantą jiems ir net visai tautai!“)

7.2.5.1. Kaip nurodoma išvados 7.1.4.1. punkte, Seimo narys R. Žemaitaitis Komisijos organizuojamuose posėdžiuose nedalyvavo, oficialiai savo nedalyvavimo priežasčių Komisijai nėra pateikęs.

Nepaisant nedalyvavimo Komisijos veikloje, Seimo narys reguliariai komentuodavo Komisijos sudarymo aplinkybes, jos darbą, narius ir jai liudijančius ekspertus viešojoje erdvėje (televizijos laidos, socialiniai tinklai, kita), reikšdamas nepagarbą ir panieką Komisijos darbui bei jos nariams *ad hominem*, tokiu būdu sabotuodamas Komisijos darbą bei demonstruodamas nepagarbą Seimui kaip institucijai ir *inter alia* Seimo statutui, Konstitucijai bei Konstituciniam Teismui.

Žiniasklaidos paklaustas, kaip vertina Komisijos sudarymą, Seimo narys R. Žemaitaitis teigė besidžiaugiantis ir vertinantis ją kaip politinio populiarumo didinimo priemonę: „Labai džiaugiuosi, bus dar proga reitingus pasikelti kokiais 10 proc. <...>“ (<https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2080011/seimas-sudare-zemaitaicio-apkaltos-komisija-jis-pats-atrezia-dziugu-pasikelsiu-reitinga>).

Kalbėdamas apie Komisijos narius, Seimo narys naudojo epitetus „komunarai“, „komikai“, „įdiotai“, Komisijos veiklą vadino „onanizmu“ „beprasmiu kažkokių skudurų stumdymu iš vienos vietos į kitą“, pačią Komisiją – „grupinio onanizmo komisija“ (<https://www.facebook.com/100001662487342/videos/1332741457632304/>, <https://lnk.lt/straipsniai/visi/apkalta-zemaitaiciui-virsta-tragikomedija-politikas-teigia-kad-komisija-uzsiima-onanizmu/218513>,

<https://www.facebook.com/RemigijusZemaitaitis1/posts/pfbid09fceFkA3hWgCYXBMBtkT8GXdiMGxt4zUTwdSLKWchxJmR5aJzRg5RAvfApEmyzggl>,

<https://www.facebook.com/RemigijusZemaitaitis1/posts/pfbid02hvPGXvnYksgR4XdUxREAFUdRPytHmNSCnP7cZPEeoDand18XxyauZKEvW9ViGursl>,

<https://www.facebook.com/100001662487342/videos/1332741457632304/>).

Rašydamas apie 2023 m. spalio 30 d. Komisijai liudijusį advokatą A. Šindeikį, Seimo narys naudojo epitetus „valkata“, „banditėlis“, „šunadvokatis“.

(<https://www.facebook.com/RemigijusZemaitaitis1/posts/pfbid09fceFkA3hWgCYXBMBtkT8GXdiMGxt4zUTwdSLKWchxJmR5aJzRg5RAvfApEmyzggl>).

7.2.5.2. Pagal Kodekso 2 straipsnio 8 dalį, valstybės politiko viešasis gyvenimas suprantamas kaip valstybės politiko politinė veikla, taip pat valstybės politiko elgesys, nesusijęs su jo privačiu gyvenimu.

Pagal Kodekso 4 straipsnį, Seimo narys, atlikdamas savo funkcijas, savo veikloje, nesusijusioje su jo privačiu gyvenimu, privalo, be kita ko, vadovautis Konstitucija ir teise, gerbti žmogaus teises ir laisves bei jas užtikrinti, didinti pasitikėjimą valstybe ir jos institucijomis, laikytis aukščiausių elgesio standartų, vengti situacijų, kai Seimo nario elgesys kenktų jo ar Seimo reputacijai ir autoritetui, laikytis visuotinai pripažįstamų dorovės, moralės ir etikos normų.

Seimo nario veiksmais, kuriais pažeidžiamos kitų asmenų konstitucinės teisės ar laisvės, ypač jeigu jie atliekami naudojantis Seimo nario konstituciniu statusu, nepriklausomai nuo to, ar toks Seimo nario elgesys yra susijęs su jo parlamentine veikla, gali būti šiurkščiai pažeista Konstitucija ir sulaužyta Seimo nario priesaika, žeminama Seimo – Tautos atstovybės reputacija ir autoritetas (Konstitucinio Teismo 2017 m. gruodžio 19 d. išvada).

7.3. Komisija, remdamasi surinktų ir įvertintų įrodymų visuma, Konstitucijos nuostatų ir kito teisinio reglamentavimo, ekspertų apklausų pagrindu **konstatuoja**, kad Seimo narys R. Žemaitaitis savo 2023 m. gegužės 8 d., 2023 m. gegužės 9 d., 2023 m. birželio 13 d., 2023 m. birželio 14 d. įrašuose socialiniame tinkle „Facebook“ sąmoningai, pakartotinai ir tikslingai skleidė tiesos neatitinkančią informaciją apie žydų tautą bei žydų tautybės asmenis, priskirdamas jiems sunkius ir labai sunkius nusikaltimus, įvykdytus kitų asmenų ar asmenų grupių; kaltino visą žydų tautą dėl pavienių šios tautybės asmenų ar tam tikrų Izraelio Valstybės ar jos institucijų veiksmų; kalbėdamas apie Izraelio Valstybę, žydų tautybės asmenis ir visą žydų tautą naudojo žeminančią, nuasmeninančią, stereotipizuojančią, nužmoginančią retoriką; pateikdavo tendencingus ir šališkus istorinių ir šiandieninių įvykių, susijusių su žydų tautybės asmenimis, vertinimus; būdamas aukšto rango valstybės politikas įžeidinėjo ir žemino Izraelio ambasadorę Lietuvai, akredituotą oficialų Izraelio

Valstybės atstovą, *per se* įžeisdamas Izraelio Valstybę; atvirai reiškė pateisinimą ir pritarimą posakiams, skatinantiems smurtinį susidorojimą su žydų tautybės asmenimis; šiuos veiksmus galima atlikti tikslais, nesuderinamais su Seimo nario mandato jam suteikiamomis teisėmis ir pareigomis.

Dėl šių priežasčių Komisija konstatuoja, kad R. Žemaitaičio veiksmai yra vertintini kaip tautinės, rasinės, religinės ar socialinės neapykantos, prievartos bei diskriminacijos kurstymas, šmeižtas ir dezinformacija, kurie yra nesuderinami su laisve reikšti informacija, t. y. prieštaraujantys:

iš Seimo nario priesaikos, Seimo nario konstitucinio statuso kylantiems reikalavimams gerbti ir vykdyti Konstituciją ir įstatymus, sąžiningai vykdyti Tautos atstovo pareigas, veikti Tautos ir Lietuvos valstybės interesais, bendraujant su rinkėjais, visuomenės atstovais pateikti teisingus faktus apie savo pareigų vykdymą, vengti elgesio, žeminančio Seimo – Tautos atstovybės reputaciją ir autoritetą, gerbti Konstitucijoje įtvirtintas ir jos saugomas žmogaus teises, nesinaudoti savo, kaip Tautos atstovo, konstituciniu statusu kitų asmenų konstitucinėms teisėms ir laisvėms pažeisti;

iš konstitucinės atsakingo valdymo doktrinos kylantiems reikalavimams, kad Seimo narys ne tik laikytųsi teisės aktų, bet tai darytų ypač atsakingai dėl savo padėties ir statuso, nes dėl neatsakingų subjektyvių savo veiksmų jis gali padaryti žalą esminiems konstituciniams teisiniams gėriams;

iš Seimo nario, kaip Tautos atstovo, teisinio konstitucinio statuso individualumo, išskirtinumo iš kitų valstybės pareigūnų, visų kitų piliečių teisinio statuso kylantiems tam tikriems išskirtiniams įstatymų (be kita ko, Valstybės politikų elgesio kodekso) reikalavimams jų elgesiui bei veiksams visame viešajame gyvenime, tokių kaip būtinybė pareigas eiti sąžiningai ir laikytis aukščiausių elgesio standartų, laikytis žmogaus teisių ir laisvių ir jas užtikrinti, vadovautis Konstitucija ir teise, didinti pasitikėjimą valstybe ir jos institucijomis; vienodai tarnauti visiems žmonėms nepaisant jų tautybės, rasės, lyties, kalbos, kilmės, socialinės padėties, išsilavinimo, religinių įsitikinimų, politinių pažiūrų, amžiaus ar kitų skirtumų; elgtis deramai pagal einamas pareigas, vengti situacijų, kai politiko elgesys kenktų jo ar Seimo reputacijai ir autoritetui; deramai elgtis visuomenėje, laikytis visuotinai pripažįstamų dorovės, moralės ir etikos normų;

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 straipsnio 4 dalies nuostatomis, pagal kurias tautinės, rasinės, religinės ar socialinės neapykantos, prievartos bei diskriminacijos kurstymas, šmeižtas ir dezinformacija savaime laikomi šiurkščiu Konstitucijos pažeidimu;

Seimo nario priesaikai, ir yra vertintini kaip jos sulaužymas ir šiurkštus Konstitucijos pažeidimas.

8. Komisijos išvada:

8.1. Surinkti, ištirti ir įvertinti įrodymai bei nustatytos faktinės aplinkybės patvirtina Seimo narių grupės 2023 m. rugsėjo 19 d. teikime pradėti apkaltos procesą Lietuvos Respublikos Seimo nariui Remigijui Žemaitaičiui nurodytą kaltinimą, kad Seimo narys Remigijus Žemaitaitis 2023 m. gegužės 8 d., 2023 m. gegužės 9 d., 2023 m. birželio 13 d., 2023 m.

birželio 14 d. paskelbė antisemitinius, tautinę nesantaiką kurstančius įrašus socialiniame tinkle „Facebook“ bei visuomenės informavimo priemonėse ir tokiais savo veiksmais galimai sulaužė Seimo nario priesaiką bei šiurkščiai pažeidė Lietuvos Respublikos Konstituciją, pagrįstumą.

8.2. Komisija, atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, daro išvadą, kad Seimo narių grupės teikime pradėti apkaltos procesą Seimo nariui Remigijui Žemaitaičiui pateikti kaltinimai yra pagrįsti, todėl yra pagrindas pradėti šiam Seimo nariui apkaltos procesą Seime.

9. Komisijos išvada patvirtinta 2023 m. lapkričio 6 d. posėdyje
Pritarta bendru sutarimu (balsavime dalyvavo 8 Komisijos nariai).

10. Komisijos narių atskiroji nuomonė. Negauta.

PRIDEDAMA. Seimo nutarimo dėl pritarimo Komisijos išvadai projektas.

Komisijos pirmininkas

Arūnas Valinskas

Seimo kanceliarijos patarėjos:
Vita Vaitekūnė
Indrė Žukauskaitė